Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Actriţa Elena Kornilova, la repetiţie
(Citiţi în pag. V-a: Rolurile unei actriţe)

Din sumar:

ȚARA VERII VEȘNICE

EXISTĂ UN „RADIO" BIOLOGIC?

FORMULA GENIULUI

PAGINA DE UMOR

16 ZILE CARE NU SE POT UITA

Un reportaj de Alexandr Lukin

ANUL XXI
15
(1047)
9 aprilie 1965
12 pagini, 1 leu

Aprilie la Moscova
Orașul abia se deșteaptă

L. KORSAKOV

A venit primăvara!

BELETRISTICA

În lumea tainelor

Nu mă veţi putea convinge niciodată că un dulap, de pildă, sau un scaun sînt nişte obiecte neînsufleţite. Fiecare are caracterul, ticurile şi obiceiurile sale. Fiecare gîndeşte la ceva, ştie ceva, iubeşte şi urăşte...

Iată un exemplu:

În 1950 ne-am mutat într-o locuinţă nouă. Şi de cum ne-am mutat în casa nouă a apărut şi nevoia de a cumpăra mobilă nouă. În vechea locuinţă, „comunală", mobila fusese împerecheată la întîmplare: un dulap hodorogit, un divan cu telurile stricate, o etajeră şchioapă, plină cu cărţi. E adevărat, nu erau nici foarte frumoase, nici foarte plăcute, dar corespundeau, într-un fel, cu „cuibul nostru de ciori", cu cele şase contoare ale lui şi cu acelaşi număr de becuri şi de comutatoare la baie şi la bucătărie. Noua locuinţă, cu baie şi bucătărie separată, cu două balcoane ne-a mărţit. Pe fundul pereţilor curaţi şi al parchetului strălucitor, vechiul dulap, etajera şi scaunele cu fundul de placaj făceau o impresie deprimantă. Trebuia să ne înnoim.

Am început cu o otomană, lată şi mare, pe care ne-au confecţionat-o doi tîmplari veseli. Apoi am achiziţionat un fel de bufet-garderobă, care se numeşte „cavaleresc" şi un divan cu două fotolii. Iar toate înnoirile le-am desăvîrşit prin cumpărarea a şase scaune.

Scaunele le-am găsit într-un magazin de mobile din Podol şi au încîntat pe toată lumea. Erau de culoare galben-aurie, cu funduri comode şi spătare curbate, plăcute, dar toate aceste calităţi nu le ridicaseră prea mult preţul de cost. Noi eram trei, aşa că am luat fiecare cîte două scaune şi le-am adus, nevătămate, acasă.

Cu ivirea lor, locuinţa noastră a devenit deodată mai veselă. Patru dintre ele au fost aranjate în jurul mesei la care prînzeam în mod obişnuit iar două au fost aşezate în colţurile camerei. Dar şi ele erau aduse în jurul mesei cînd aveam musafiri. Oaspeţii ne lăudau foarte mult scaunele şi se interesau de unde le-am cumpărat şi dacă mai sînt de vînzare la magazinul acela din Podol.

Aşa am trăit, împreună cu scaunele noastre, cîţiva ani. Ne-am obişnuit şi ne-am împrietenit unii cu alţii. Unul din ele se clătina puţin; era scaunul preferat al mamei. Altul avea întipărit pe fund dosul unei persoane; era preferatul unei prietene de-a noastre. Al treilea scîrţîia foarte muzical. Într-un cuvînt, fiecare se comporta conform cu personalitatea lui şi, în general, trăiam în cea mai bună înţelegere.

Complicaţiile se iveau numai cu prilejul sărbătorilor de familie. Atunci se aduna mult popor şi scaunele nu mai ajungeau. De aceea eram nevoiţi să aducem taburetele din bucătărie, să aşezăm pe ele nişte scînduri şi să apropiem masa de divan. Lucru care nu era prea plăcut.

Într-o zi, însă, un prieten de-al meu, căruia îi povestisem încurcăturile pe care ni le provocau oaspeţii prea numeroşi, mi-a spus:

— Ascultă, am făcut, nu de mult, reparaţii generale în casă şi-am cumpărat mobilă nouă. Ne-au rămas patru scaune cu care n-avem ce face. Ia-le. Pe dumnezeul meu, ia-le tu. Sînt frumoase, cu împletitură. Oricum stau pe coridor, unul peste altul şi încurcă drumul...

N-a fost nevoie de prea multă vorbă pentru a mă convinge să-i primesc darul. Chiar a doua zi, cele patru frumoase s-au mutat la mine.

Erau minunate. Negre, strălucitoare, cu o împletitură de culoare deschisă la spătare şi pe fund. Le-am aşezat de la bun început în jurul mesei şi ele au conferit camerei un aspect festiv. Şi din nou le-am lăudat cu toţii, inclusiv prietenul meu, care ne făcuse minunatul dar. Măreţe scaune: plăcute, frumoase, nou-nouţe.

A doua zi, cînd m-am întors acasă şi-am intrat în odaie, am simţit un junghi în inimă. La început, nu mi-am dat seama de ce. Apoi am înţeles. Era vorba de trufie... Trufia scaunelor noastre noi. Stăteau în jurul mesei, îngrijite, strălucitoare, liniştite, sătule, de parcă s-ar fi născut acolo. Iar drăguţele noastre scaune vechi, aurite, cu scîrţîitul lor melodios şi cu picioruşele lor strîmbe stăteau lipite, timid, de perete.

De atunci, ori de cîte ori intru în cameră mi se face ruşine. Cele patru scaune trufaşe s-au lipit de masă, ca nişte ocupanţi, ca nişte stăpîni şi nici capul nu le doare... Celelalte, bătrînele, au voie să se apropie numai cîteodată, pe înserat şi nu mult timp iar după aceea — din nou la loc, lîngă perete... Şi dacă e nevoie de bătut un cui în perete sau de reparat inelele storului, pe cele din jurul mesei, ticăloasele, nu le atinge nimeni, pentru că, vezi bine, fundul lor e foarte delicat, pe cînd bătrînele, vezi bine, rabdă şi asta...

Pacea şi buna înţelegere din cameră s-au dus pe „apa sîmbetei" şi eu nu pot face nimic.

Viktor Nekrasov

VITRINA

Pasiune de gazetar

În volumul de „Scrieri alese"*, Mihail Kolţov se dezvăluie cititorului din ţara noastră ca un gazetar bine înzestrat cu atributele profesiei sale: mobilitate de spirit, informare cuprinzătoare, pasiune şi luciditate în susţinerea punctelor de vedere ce se încadrează în sistemul său de idei.

Pentru cititorul mai tînăr, numele lui Kolţov este necunoscut; pentru cititorul de generaţie medie rezonanţa numelui său evocă primii ani ai puterii sovietice, etapa imediat următoare, cu planurile de construcţie mereu mai cutezătoare, precum şi cu şirul de evenimente internaţionale dintre cele două războaie mondiale şi mai ales cu epopeea războiului civil din Spania, căreia Kolţov i-a fost un cronicar fidel (ne miră că volumul exclude în întregime corespondenţa lui de pe fronturile Spaniei republicane).

Volumul, aşa cum este el alcătuit, învie sub pana gazetarului evenimente de reală însemnătate istorică, momente din epoca primelor cincinale sovietice, cîteva din marile bătălii de clasă ale proletariatului occidental.

„Octombrie", de pildă, este un articol plin de vervă ce-şi propune să stabilească împrejurările şi semnificaţiile detronării ţarului. Kolţov polemizează cu emigranţii albi în legătură cu evenimentul, citează fapte şi declaraţii din ambele tabere pentru a stabili adevărul.

Pana lui, însă, devine deodată sobră, laconică, atunci cînd ne relatează moartea lui Lenin. Este evidentă teama de cuvinte şi epitete pompoase, necorespunzătoare personalităţii dispărutului.

Cu aceeaşi sobrietate se apropie scriitorul şi de primele construcţii ale statului sovietic. „Primul născut" este o corespondenţă de la inaugurarea centralei electrice de la Şatura (1926). Corespondenţa începe cu cîteva modele pe care Kolţov le repudiază net: „Desigur, notează el, se poate scrie astfel: „Turbogeneratoarele vuiau măreţ şi majestuos, spintecînd cu turaţiile lor scînteietoare minutul în trei mii de părţi. Motoarele electrice răspîndeau un miros îmbătător de ozon şi văzduhul trepida de undele electro-magneto-socialiste..." Apoi ne oferă o mostră de ceea ce numeşte el o descriere „cu voce de bas", pentru a conchide că: „Nu e cazul să literaturizăm lucruri atît de simple, importante şi îndrăzneţe".

Dar pasiunea gazetărească a lui Kolţov se îndreaptă mai ales spre foileton. „Hlestakov la Gatcina" este o demonstraţie viguroasă a apropierii, ca să nu spunem identităţii, dintre personajul gogolian şi Kerenski, fostul prim ministru al guvernului provizoriu. Apoi, cu lancea ironiei lui, gazetarul loveşte birocratismul în forme „cultivate", ca şi pe cel în stare naturală, de pură imbecilitate, vechile tare sociale şi noile ticuri ipocrit-revoluţionare, abuzul de putere al funcţionarilor de diferite grade şi prostia supra-planificatorilor de categorii diverse ş.a.m.d. Fermele poziţii politice şi ideologice, pe care se situează Kolţov, conferă intervenţiilor lui, oricît de drastice, o orientare precisă, neîndoielnică. Toate acestea fac ca Mihail Kolţov să fie o figură venerabilă a gazetăriei sovietice.

P. Granea

* *Mihail Kolţov: „Scrieri alese". Editura pentru literatură universală, 1965.*

NOUTĂŢI

Clubul „Robert Burns"

Bardul scoţian din secolul XVIII şi-a găsit admiratori fervenţi în inima Moscovei, ne informează o ştire din „Literaturnaia Rossia". Admiratorii poetului sînt elevii şcolii nr. 17 din raionul „1 Mai" iar expresia sintetică a admiraţiei ce i-o poartă a fost întruchipată în înfiinţarea unui club literar-artistic numit „Robert Burns".

Cu ce se ocupă membrii clubului?

La această întrebare se poate răspu cel mai bine amintind că, în cadrul funcţionează următoarele secţii: de cr literară şi de radiofonie, secţia tine ghizi, secţia de corespondenţă cu ti prieteni de peste hotare, secţia de mu vocală. Clubul a adunat, de asemenea jurul lui pe amatorii de teatru, grupîn într-un ansamblu bine sudat, şi dispun de un teatru de păpuşi.

Este lesne de înţeles, însă, că o bună p te din activitatea clubului e consac operei şi personalităţii bardului scoţ Preocupările elevilor în această dire sînt multilaterale. Informaţia publicată „Literaturnaia Rossia" începe cu o po a poetului, tradusă din original, de el Nataşa Sebeka. Această latură a activ ţii clubului nu este de loc sporadică.

În acelaşi timp membrii clubului au a nat, într-o colecţie interesantă, operele Robert Burns, lucrări critice privitoare viaţa şi opera lui, precum şi un interes material ilustrativ.

INTERVIU

Konstantin Paustovsk despre amintiri şi autobiografii

La 73 de ani, Konstantin Paustovski păstrează nealterată vivacitatea sp tul şi prospeţimea sufletească. Retras la Ta rusa, la patru ore de drum cu maşina d la Moscova, Paustovski — care este, in contestabil unul din cei mai populari, ma citiţi şi mai stimaţi scriitori sovietici — continuă să se dedice scrisului cu o ardoa re tinerească şi socoteşte că are încă mult de spus. Întrebat recent de un reporte care este timpul cel mai propice pentr lucru, el a răspuns: „Dimineaţa". Da după o clipă a adăugat, cu un surîs: „S restul zilei".

Rugat de acelaşi reporter să spună cît ceva despre planurile lui de viitor, Paus tovski a spus:

— Am călătorit în ultimii ani prin Bulgaria, Grecia, Olanda, Franţa, Italia Polonia, Cehoslovacia, Anglia. Aş dori a descriu aceste ţări, să vorbesc despre pietrele sacre ale Europei, despre elementele noi care se implantează în viaţa de fiecare zi şi în conştiinţa omului din veacul XX obişnuit cu viteze vertiginoase şi rămas fidel vechii civilizaţii... Dar voi izbuti, oare, să-mi realizez proiectele? În ultimii ani am fost de neiertat de multe ori bolnav...

Şi abătînd discuţia de la propria-i persoană, scriitorul a ţinut să observe:

— Principalul lucru pentru scriitorii din generaţia mea este să nu-şi piardă calităţile care au făcut din ei scriitori. Cînd un scriitor îmbătrîneşte — şi este o nenorocire care se abate, din păcate, asupra tuturora — el trebuie să-şi controleze fără contenire atitudinile cu acelea din timpul tinereţii, pentru ca să se convingă dacă sentimentele lui şi-au păstrat frăgezimea de odinioară iar gîndirea cutezanţa de altădată. Se ştie: tinereţea este adesea lipsită de experienţă, dar ea are ceva care o face nespus de frumoasă şi de atrăgătoare: prospeţimea, puritatea, sinceritatea, oroarea de compromisuri. După părerea mea, evocarea tinereţii i-ar ajuta pe colegii mei să fie consecvenţi în viaţă, să făurească opere adevărate. Oricîtă greutate ar avea lucrul pe care l-am făcut pînă acum, datoria noastră este să facem mai mult. Sîntem datori să povestim ce-am văzut şi trăit, s-o povestim sincer şi cinstit, pentru ca urmaşii să-şi facă o idee exactă despre vremea noastră... Asta-i şi sensul operei mele autobiografice „Povestea unei vieţi" şi mă bucur că acum cartea e citită nu numai la noi, ci şi peste hotare.

a actualitatea

CALATORIND PRIN U. R. S. S.

…hnă siberiană

… obişnuinţa, poate necunoaşterea …lui ţinut de dincolo de Urali care …ia ne face să-i asociem totdeauna … cu păduri de nepătruns, cu geruri … puţin 25 de grade sau cu alte ima… …ligatorii ale unei naturi aspre. Dar … întemeiată această asociaţie de …

…alul lacului Gorkoe, în plină stepă, …bărit o oază de pini şi mesteceni iar …ă a răsărit o aşezare, Lebeajie. E …i mare staţiune balneoclimaterică …beria, creată într-un punct geogra… …care soarele străluceşte nestingherit … zile pe an. Aerul pur şi vestitul … întremează forţele celor ce se odih… …n pitorescul Lebeajie.

…-o vîlcea de la poalele munţilor Al… … înalţă sanatoriile staţiunii Beloku… Aici izvoarele de apă minerală sînt …dio…ctive decît reputatele ape de la …bo (Gruzia). Numărul zilelor înso… …u e mai mic decît la Soci sau Ialta …nile sînt blînde.

…na de care se bucură Lebeajie şi Be… …ha a impus construirea de noi sa… …i în aceste localităţi. De curînd şi-a …s porţile sanatoriul „Altai" iar clă… … încă în construcţie sînt atît de nu… …se încît vor forma o staţiune de sine …oare, Bolşaia Belohuriha. Noile sa… …i, cu şapte etaje, vor fi realizate în … şi sticlă. Amatorii de plimbări în … vor avea la dispoziţie un funicular. …tre staţiunile balneoclimaterice si… …e trebuie să fie amintite, desigur, …rat, cele situate dincolo de Baikal, …n ţinut care pentru sobrietatea nor… …a peisajului muntos şi exuberanţa …ă a vegetaţiei a fost numit de Cehov … mestec de natură elveţiană, finlan… … şi ucraineană. Ţinutul e neobişnuit …ogat în ape minerale, unele de tipul …nului caucazian, altele radioactive …termale. Siberienii, şi în genere, so… …ii, apreciază de aceea cum se cuvine …nile Arşan, din munţii Saiani, Baun… …u ape termale sulfuroase, Şivanda, …Kut, Kuka, cu ape radioactive etc., etc. … curînd, în bazinul Kuzneţkului va în… … construcţia unei noi staţiuni, într-o …ne unde geologii au descoperit izvoa… …urative şi unde soarele e aproape la …le darnic ca în Crimeea. Şi poate că … un viitor apropiat staţiunile siberiene … deveni comparabile cu cele de pe ţăr… … Mării Negre nu numai în ce priveşte …icia soarelui.

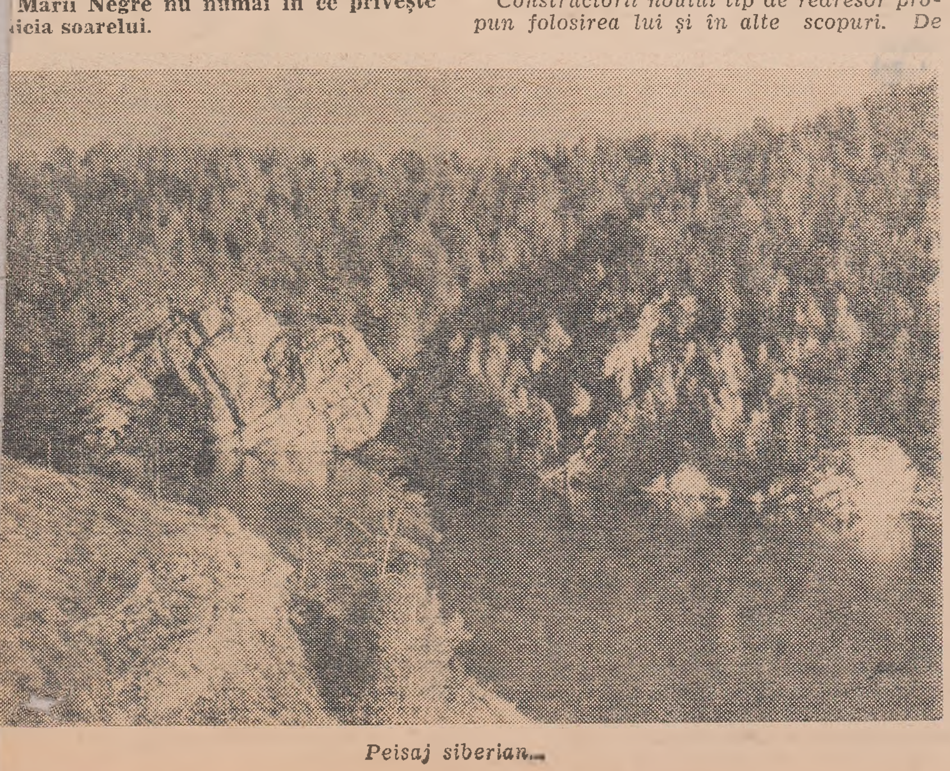

Peisaj siberian…

EDILITARE

Noile gări ale Moscovei

Moscova e un imens şantier. Blocuri moderne şi impunătoare edificii publice îi sporesc perimetrul şi frumuseţea. În noul peisaj al capitalei sovietice se vor înscrie, însă, în viitorul apropiat şi cîteva gări noi.

Proiectul întocmit pentru gara Kursk de Institutul de proiectări în domeniul transporturilor din Moscova, a şi fost aprobat şi urmează să fie pus în aplicare. El prevede în primul rînd construirea unei clădiri mari şi impunătoare, cu săli spaţioase şi luminoase, în care vor fi concentrate toate operaţiile de deservire a călătorilor, în mare parte dispersate pînă acum. Şuvoiul neîntrerupt de pasageri va putea trece dintr-o sală în alta pe escalatoare iar pentru transportul mărfurilor vor fi instalate lifturi şi benzi transportoare orizontale şi înclinate. În 1968, după terminarea lucrărilor de reconstrucţie, gara Kursk va putea astfel deservi simultan 12 000 de călători iar în curs de 24 de ore 700 000. Transformări radicale va suferi şi piaţa gării care, prin demolarea vechilor construcţii şi ridicarea altora noi, se va mări mult către sud. În această piaţă se proiectează, între altele, construirea unui hotel cu 30 de etaje.

Acelaşi institut a elaborat şi proiectul de reconstrucţie a gării Paveleţk, transformarea pieţii din faţa gării fiind încredinţată Mosproiekt-ului. Într-o extremitate a pieţii va fi construit un mare edificiu în care vor fi comasate mai multe întreprinderi, aflate acum în clădiri separate iar în cealaltă extremitate un bloc uriaş de locuinţe.

Atelierul nr. 4 al Mosproiekt-ului, condus de cel mai vîrstnic arhitect din capitala U.R.S.S., a primit misiunea de a întocmi proiectul de reconstrucţie radicală a pieţii din faţa gării Kiev. Conform proiectului, aici vor fi înălţate mai multe edificii publice, printre care clădirea Ministerului Comerţului interior al U.R.S.S.

În sfîrşit, proiectele arhitecţilor moscoviţi prevăd ca în viitoarea piaţă a gării Savelev traficul urban să se efectueze pe trei nivele: pe o estacadă, un viaduct şi prin pasaje subterane.

ELECTROTEHNICĂ

Siliciul înlocuieşte mercurul

Se ştie că pentru transformarea curentului alternativ în curent continuu se folosesc redresori cu mercur, care degajă, însă, vapori dăunători sănătăţii. Recent, într-o substaţie a serviciului de tracţiune al metroului din Moscova a fost pus în funcţiune un nou tip de redresor, care funcţionează cu siliciu.

Aparatul este montat într-un mic dulăpior metalic. La prima vedere, nimic neobişnuit: un dulap ca oricare altul, aducînd cu cele în care, după orele de muncă, muncitorii îşi păstrează îmbrăcămintea de lucru. Zumzetul slab al ventilatorului previne însă că dulapul găzduieşte o forţă teribilă.

Constructorii noului tip de redresor propun folosirea lui şi în alte scopuri. De pildă, căldura pe care o degajă ar putea asigura încălzirea substaţiei. O serie de calităţi ca: rezistenţă, uşurinţă în exploatare şi, mai ales, înlăturarea acţiunii nocive a mercurului asupra personalului vor face, probabil, ca în scurtă vreme redresorul cu siliciu să fie folosit pe scară largă.

MAŞINI

Tractor cu şenile... de cauciuc

Constructorii de maşini din Harkov şi Minsk au realizat, în colaborare, un tip original de tractor, care a primit numele de „Evrika". El se deosebeşte de tipurile obişnuite în primul rînd prin aspectul neobişnuit al şenilelor. Acestea nu sînt confecţionate, ca pînă acum, din oţel, ci din cauciuc şi sînt mult mai rezistente. Mulţumită acestei inovaţii, presiunea exercitată asupra terenului scade simţitor.

Noul tractor are o cabină încăpătoare şi luminoasă. „Evrika" este înzestrat cu un motor de 30 C.P. şi va fi folosit atît la lucrările de cîmp cît şi în livezi, vii şi exploatări de turbă.

HIDROTEHNICĂ

Neajunsurile primăverii

În timp ce orăşenii se bucură văzînd cum scade zilnic stratul de zăpadă şi abia aşteaptă ca ghiocei să-şi croiască drum prin el, locuitorii munţilor îşi înalţă cu îngrijorare privirea spre malurile abrupte şi albe. Căci primăvara în munţi este o epocă extrem de periculoasă. Zăpada se umezeşte, se îngreunează şi începe să alunece la vale, dînd adesea naştere la avalanşe. Pătura de zăpadă este atît de groasă, încît cîţiva centimetri pătraţi ajung să cîntărească o tonă. O dată urnit din loc, un mic bulgăre antrenează cu sine o masă uriaşă, care se deplasează cu mare viteză şi mătură totul în calea ei. Cum se poate lupta cu această forţă distrugătoare? Cunoscînd modul de formare a avalanşelor, specialiştii determină momentul propice intervenţiei. „Operaţia" depinde de mijloacele disponibile: aruncarea de bombe din elicoptere pe pantele de schi al căror acces este interzis temporar; lansarea de grenade sau rachete în văile mai izolate; declanşarea unor încărcături de explozibil instalate încă din toamnă. Avalanşele sînt astfel fărîmiţate şi nu se mai pot năpusti cu toată puterea, iar resturile lor se lovesc de întăriturile protectoare construite în văi.

În munţii de lîngă Alma-Ata au fost instalaţi, încă din primăvara anului trecut, „paznici radio", care comunică automat formarea nu mai puţin periculoaselor avalanşe de nămol şi pietre.

La mii de kilometri depărtare, în văile marilor fluvii, activitatea este tot atît de febrilă. Pe de o parte trebuie spartă gheaţa pentru a grăbi reluarea circulaţiei fluviale iar pe de alta trebuie împiedicată îngrămădirea blocurilor de gheaţă sub formă de baraje care împiedică scurgerea apelor, ducînd la creşterea nivelului lor şi, în consecinţă, la inundaţii. Pentru prima operaţie este folosită de cîtva timp pe fluviile siberiene o metodă foarte simplă şi ieftină. Se trasează pe gheaţă, cu cenuşă aruncată din avioane, pătrate regulate. Razele soarelui de primăvară acţionează mai puternic asupra dungilor întunecate şi în două-trei săptămîni gheaţa se desprinde de-a lungul acestor linii de topire. Costul întreţinerii avioanelor necesare se ridică abia la 5 la sută din cheltuiala cerută de vasele spărgătoare de gheaţă. În plus aceleaşi avioane pot întreprinde ulterior, dacă este necesară, o a doua operaţie — de bombardare de la mică înălţime şi deci cu mare precizie a barajelor de gheaţă acumulată.

MATERIALE NOI

Lianţi din deşeuri

Un grup de cercetători de la Institutul „Asbestţement" studiază de mai mult timp posibilitatea folosirii anvelopelor de automobil uzate la fabricarea de materiale pentru învelitori şi izolaţie hidrofugă. Căutările lor s-au soldat cu găsirea unui procedeu de transformare a anvelopelor în lianţi de cauciuc şi bitum. Cauciucul este măcinat, operaţie în cursul căreia se separă şi suportul textil şi e supus unei prelucrări termice împreună cu un adaus de produse petroliere. Temperatura înaltă face cauciucul uşor de prelucrat. Trecut apoi prin nişte valţuri împreună cu produsele adăugate, el devine o masă uniformă. În această masă se mai introduc şi alte componente. După ce i se dau diferite forme, produsul este trimis încă o dată în camera termică unde devine spongios.

Produsul este mai durabil decît cauciucul iar procesul de îmbătrînire poate dura decenii. Noul material se comportă strălucit la temperaturi cuprinse între minus 60 şi plus 100 de grade, suportă bine extensiunea, nu putrezeşte iar atunci cînd este folosit cu mastic izol nu absoarbe aproape de loc umezeala.

Am pomenit mai sus de masticul izol. Este tot o creaţie a Institutului „Asbestţement" şi a fost obţinut pe bază de lianţi de cauciuc şi bitum. Masticul izol poate încleia metalele, sticla, betonul, ceramica. El suportă bine deopotrivă temperaturile joase, sub 30 de grade, ca şi cele înalte, pînă la 150 de grade.

Institutul moscovit „Mosproekt" a folosit atît materialul izolator spongios cît şi masticul izol şi le-a apreciat pozitiv. Iar constructorii de locuinţe din Krasnoiarsk au reuşit, folosind aceleaşi materiale, să îmbine etanş rosturile deşi au lucrat în condiţii puţin obişnuite — la temperaturi de minus 35—45 de grade. Mai mult, masticul topit s-a dovedit de folos chiar şi acolo unde ştemuirea cu plumb n-a dat rezultate bune. Lucrul s-a vădit în cursul unei experienţe interesante făcute cu o clădire din Moscova îmbrăcată în plăci de granit. Rosturile dintre plăci au fost astupate rînd pe rînd cu cele mai diverse materiale, recurgîndu-se chiar şi la ştemuirea cu plumb. Dar o bună izolare hidrofugă s-a obţinut numai după ce rosturile au fost îmbinate cu ajutorul masticului izolator recomandat de Institutul „Asbestţement".

Fără cuvinte

PERSPECTIVE

Sevastopol, port pescăresc

La Sevastopol se construieşte cel mai mare port pescăresc de pe ţărmul Mării Negre. Portul va avea mai multe cheiuri şi un complex de întreprinderi de prelucrare a peştelui. Fabrica de conserve va produce 25 000 000 de cutii de peşte conservat pe an.

Secţia frigorifică şi anexa ei, fabrica de gheaţă, docul plutitor şi secţia de unelte de pescuit au şi fost date în exploatare.

La rîndul ei, se dezvoltă şi flota sovietică de pescuit din Marea Neagră. Ea dispune astăzi de 44 de traulere, prevăzute cu instalaţii frigorifice şi diferite alte vase de pescuit. Noi nave sînt în construcţie pe şantierele navale din U.R.S.S., precum şi în R.D.G., Franţa, R.F.G., Suedia.

În 1966 portul va fi lărgit prin adăugirea unei baze petroliere şi a cîtorva instalaţii frigorifice. De asemenea, va fi construit un dig iar în unele locuri portul va fi adîncit. Toate aceste măsuri vor face ca, după estimaţiuni preliminarii, peste cîţiva ani, mai exact în 1970, pescarii sovietici din flota Mării Negre să poată livra o cantitate de peşte evaluată la 14 000 000 de ruble.

reportaj

16 ZILE CARE NU SE POT UITA

I

Un reportaj din timpul războiului antihitlerist

Alexandr Alexandrovici Lukin — autorul acestui reportaj — a început să lucreze din tinerețe la Ceka. A îndeplinit multe misiuni grele și primejdioase în primii ani ai Puterii Sovietice, iar în timpul războiului a fost locțiitor al secției de informații a unui celebru detașament condus de colonelul D. N. Medvedev, Erou al Uniunii Sovietice.

Anul 1943 a dat lucrătorilor din detașamentul special Ceka condus de D. N. Medvedev multă bătaie de cap.

Bombe, proiectile și mine ciuruiau de luni de zile, fără răgaz, zidurile legendarului oraș de pe Volga. Fotografia magazinului universal din Piața luptătorilor căzuți, din subsolul căruia ostașii sovietici au scos la lumina zilei douăzeci de generali hitleriști și pe Feldmareșalul von Paulus cu mîinile ridicate, nu fusese publicată încă în ziarele din toată lumea, dar soarta grupului de armate germane încercuit era pecetluită.

Comandamentul german făcea eforturi disperate ca să smulgă armata lui von Paulus din cercul de fier al diviziilor sovietice. În decembrie 1942, din ordinul lui Hitler, a fost alcătuit, special în acest scop, pe o porțiune de front de șase sute de kilometri lungime, grupul de armate „Don" sub comanda Feldmareșalului von Manstein. Hitleriștii transferaseră în zona Volgăi trupe din Franța și din unele sectoare ale frontului de Răsărit.

Lucrătorii detașamentului nostru de cekiști culegeau zilnic din Rovno și Zdolbunovo, aflate sub ocupație, informații prețioase despre mișcarea armatelor fasciste și despre planurile comandamentului Wehrmachtului.

Dar cum se întîmplă, deseori, în activitatea serviciului de informați aveam dificultăți cu rețeaua de legătură, adică cu comunicarea operativă a datelor obținute către comandamentul nostru. Detașamentul se afla la o distanță apreciabilă de Rovno, distanță ce putea fi străbătută de agenții de legătură în cel mai bun caz în 24 de ore. Pe deasupra, drumul era complicat, greu și primejdios. De aceea am hotărît să trimitem la Rovno o radiotelegrafistă care să transmită informațiile direct din oraș. Știam foarte bine că postul de radioemisie nu va putea rezista mai mult de două săptămîni, întrucît avea să fie radiogoniometrat, dar această scurtă perioadă putea fi decisivă.

Alegerea a căzut pe Valea Osmolova care, în parte pentru originea dar mai ales pentru caracterul ei, era numită de cekiști „Cazaca". Fiică a unui vechi partizan roșu din timpul războiului civil, Valea era o radiotelegrafistă pricepută și o fată foarte curajoasă. Înainte de război fusese una din primele fete parașutiste din țară. Apoi, după izbucnirea războiului, se lansase în spatele frontului german cu primele grupuri de cekiști. Conform planului elaborat de statul major al detașamentului, Valea trebuia să se instaleze pe strada Franko nr. 6, în casa lui Ivan Tarasovici Prihodko, fratele mai mare al lui Nikolai Prihodko, unul din cei mai buni oameni ai noștri.

Casa lui Ivan Tarasovici era una din principalele noastre case conspirative, unde poposea de multe ori Nikolai Kuznețov, cunoscut la Rovno sub numele de „Oberleutnantul Paul Sibert". Sofia Iusefovna, soția lui Ivan Prihodko, era germană de origină. Tatăl ei fusese luat prizonier de ruși în primul război mondial și rămăsese de atunci în regiunea Rovno. Profitînd de această împrejurare, Ivan făcuse demersuri la comisarul regiunii Rovno și căpătase acte de așa numit **Volksdeutsche**, adică de origine germană, lucru care-i dădea multe avantaje. Hitleriștii îi considerau pe **Volksdeutschen** un sprijin important în țările ocupate și îi protejau. Casa de pe strada Franko nr. 6 era astfel pentru Gestapo în afară de orice bănuială. În ciuda primejdiei permanente care plana asupra lor și a copiilor din pricina legăturilor pe care le întrețineau cu serviciul de informații sovietic, Ivan și Sofia Prihodko îndeplineau deseori misiuni încredințate de noi și adăposteau în casa lor arme și explozibil.

Pregătind din timp venirea Valiei, Sofia și Ivan povestiseră prin vecini că o așteaptă pe „logodnica" lui Nikolai Prihodko. Radiotelegrafista urma să fie însoțită pînă la Rovno de Nikolai Kuznețov și de „logodnicul" ei, Nikolai Prihodko.

Plecarea a fost minuțios pregătită. Foarte expeditivi, oamenii noștri însărcinați cu aprovizionarea au făcut rost de o brișcă luxoasă cu arcuri, în care au așezat cîteva brațe de fîn iar pe deasupra un covor scump. Dedesubtul fînului au instalat o stație de radioemisie portativă, grenade, puști automate și explozibil. Valea a fost înzestrată cu o garderobă potrivită : rochii și pantofi moderni, parfumuri și alte articole de toaletă. Prietenele au pieptănat-o frumos, ca-n vremurile bune.

Un remarcabil zel a arătat în cursul pregătirilor parașutistul Valentin Semenov, secretarul organizației de Comsomol a detașamentului, care de fapt nu avea nici o legătură cu acțiunea respectivă. Dar toți știam că în ultimul timp neînfricatul comandant al escadronului nostru de cercetași călare profita de orice prilej ca să se abată pe la casa tinerelor radiotelegrafiste. Și, bineînțeles, n-o făcea numai din obligațiile care decurgeau din funcția lui de secretar al organizației de Comsomol. Inventivul și vicleanul lucrător din serviciul de informații era foarte naiv în probleme sentimentale, ceea ce nici nu-i de mirare la douăzeci de ani... Dmitri Nikolaevici Medvedev îl simpatiza pe Valentin și se prefăcea că nu-l bagă în seamă în preajma trăsurii unde trebuiau să se țină numai cei care aveau o legătură directă cu respectiva problemă.

Neînfricata radiotelegrafistă Valea Osmolova

Cînd pregătirile au luat sfîrșit, „Oberleutnantul Paul Sibert" și-a ajutat eleganta însoțitoare să urce în trăsură și apoi s-a așezat și el alături. Pe capră s-a instalat „logodnicul" — Nikolai Prihodko, în uniformă de soldat al Wehrmachtului.

Însoțiți de urările de drum bun și de privirile triste ale organizatorului de Comsomol, cei trei au pornit la drum. După cîteva ore au ajuns la podul de peste rîul Gorin. Podul, mic, putea fi trecut ușor. Dar atunci, pe vreme de iarnă, era acoperit cu o crustă subțire și perfidă de gheață, care era cît pe ce să devină cauza unei tragedii... Speriindu-se de ceva, caii s-au zmucit brusc, au luat-o la goană și au răsturnat brișca. Kuznețov, Valea și Prihodko nici n-au izbutit bine să înțeleagă ce se petrece că s-au și trezit zvîrliți pe zăpadă. În alte împrejurări, întîmplarea s-ar fi putut încheia cu niște hohote de rîs. Dar agenții serviciului de informații n-aveau acum deloc chef să rîdă ; toate obiectele din trăsură : aparatul de radioemisie, bateriile, puștile automate se rostogoliseră... la picioarele sentinelelor hitleriste de pe pod, uluite de cele întîmplate.

Și se prea poate că povestirea mea s-ar fi oprit aici dacă Nikolai Ivanovici Kuznețov n-ar fi avut o calitate extrem de prețioasă pentru un lucrător din serviciul de informații și anume darul de a nu-și pierde cumpătul în nici o situație, oricît de grea, și de a găsi într-o clipă singura soluție potrivită. Și nu numai de a o găsi, ci și de a o aplica. Nici de data asta calmul nu l-a trădat pe Kuznețov. Înainte ca hitleriștii să-și vină în fire, el s-a sculat în picioare, a pus mîna pe pistolul automat, pe care l-a îndreptat spre Valea și a strigat la sentinele :

— Ce vă holbați, trîntorilor ? E o partizană rusă arestată. Și mișcați-vă mai repede, mai repede !

Armata hitleristă era celebră prin disciplina-i oarbă. Cînd au auzit mustrarea ofițerului, sentinelele nu s-au mai gîndit să ceară actele. Au început să dea din colț în colț și să se împiedice una de alta, grăbite să execute ordinul. După ce au așezat din nou totul în trăsură, „Oberleutnantul" a îmbrîncit-o grosolan pe Valea (dacă ar fi văzut asta Valentin Semenov) iar neîndemînatecului vizitiu Nikolai Prihodko i-a dat, ca să fie mai convingător, un pumn zdravăn, convins că sănătatea lui de fier n-avea să se resimtă. După care au pornit din nou la drum și curînd au ajuns la casa lui Ivan Prihodko.

A urmat apoi o activitate intensă...

Încercările disperate ale trupelor hitleriste de a elibera armata a 6-a s-au soldat, se știe, cu un eșec. Gruparea lui Manstein a fost respinsă de trupele sovietice. Toată luna ianuarie unități ale Armatei Roșii au pricinuit grele pierderi hitleriștilor aflați în oraș. La 31 ianuarie germanii au capitulat.

Apoi armata sovietică a trecut la o ofensivă hotărîtoare pentru eliberarea Caucazului, Donului superior și Ucrainei. Lucrătorii serviciului de informații din Rovno și Zdolbunovo munceau pe rupte zi și noapte. Zeci de ochi ageri urmăreau fiecare eșalon, semnalînd : o divizie de tancuri din Franța... o divizie de infanterie din Olanda... o unitate motorizată de lîngă Leningrad. În răstimpuri scurte, Valea lua legătura cu Moscova. Emisiunile durau între 15 și 30 de minute

Nikolai Kuznețov, care mai folosise de multe ori pînă atunci locuința lui Ivan Prihodko, își primea acum deseori prietenii acolo. Atitudinea lui ceremonioasă față de gazde era justificată în ochii vecinilor de faptul că soții Prihodko erau socotiți Volksdeutsche. În zilele acelea el venea, însă, mult mai des pe acolo, nu numai pentru a-i aduce Valei noi informații ci și pentru a o încuraja și a o apăra în caz de nevoie.

Și, într-adevăr, prevederea neînfricatului nostru lucrător s-a dovedit a nu fi de prisos. Chiar după cîteva zile de la sosirea lor în Rovno, hitleriștii au descoperit că în oraș funcționa intens un post clandestin de radioemisie. Pe străzi și-au făcut apariția mașini înalte, greoaie, cu aparate de radiogoniometrie. Ele au cutreierat tot orașul, căutînd cu disperare locul de unde se transmiteau, la mii de kilometri, informații prețioase.

Apoi au început perchezițiile. Și, într-o zi, camioane înțesate cu soldați s-au ivit și pe strada Franko. Hitleriștii au dat buzna în case, au scotocit prin toate ungherele, au întors cu susu-n jos mobilele și au răscolit subsolurile și pivnițele. E adevărat că nimeni n-a fost arestat. Se pare că Gestapoul înțelesese după „stilul" misteriosului radiotelegrafist că aveau de-a face cu un agent de legătură experimentat, special pregătit în acest scop și foarte bine camuflat.

În cele din urmă hitleriștii au ajuns și în fața casei cu nr. 6. Imediat a răsunat pe trepte bocănit de cizme și în casa lui Ivan Prihodko au dat buzna cîțiva soldați comandați de un plutonier.

În sufragerie discutau la un pahărel de lichior de ouă un ofițer SS în un neagră și un Oberleutnant de infa SS-istul era un hitlerist autentic, l sturmführerul von Dippen, agent a tapoului, bine cunoscut în oraș, un „prietenii" cei mai apropiați ai lu Sibert.

Plutonierul salută respectuos.

— Undeva pe aproape funcționea radioemițător rusesc, domnul sturmführer — îi raportă el lui von pen, ca mai mare în grad.

SS-istul dădu îngăduitor din mînă

— Căutați. Vă doresc succes.

După plecarea soldaților, Kuzne turnă lui von Dippen o ceașcă de ce

Și Valea continuă să transmită ști. Spre depărtata Moscovă zburau matic liniuțe și puncte...

Dar într-o zi...

Valea trebuia tocmai să facă o co care urgentă, în afara programului. ciul de informații intrase în posesia ști din care rezulta că în Ucraina să fie transferat din Europa occidenta corp de tancuri SS, înarmat cu te ultramodernă și cel mai bun din a fascistă.

Spre a opri Armata Roșie la ho Ucrainei, comandamentul suprem ge alcătuise în grabă un nou grup de ar comandat tot de Feldmareșalul Man Pe la mijlocul lui februarie, Hitler lu hotărîre neobișnuită. Se deplasase per la Zaporojie, unde convocase o confe cu corpul de generali și ceruse să fie tă cu orice preț înaintarea Armatei și să se treacă la contraofensivă.

În cursul emisiunii urgente, Valea t să transmită la Moscova date despre nimentele de mai sus.

Se apropie, deci, concentrată și gra aparat. Ca să n-o deranjeze, Nikolai novici Kuznețov răsfoia absent o re ilustrată germană, privind din cînd în pe fereastră. Nikolai Prihodko, care se întorsese de la Zdolbunovo, profit prilej spre a se odihni o jumătate de

Nikolai Kuznețov — „Oberleutnantul P Sibert"

pe divan. Deodată, însă, Nikolai Ivano sări ca ars de pe scaun :

— Musafiri !

Spre casă veneau agale doi ofițeri. „pr teni" buni cu „Oberleutnantul Paul Sibe Unul din ei ținea în mînă un pachet ma

N-ar fi fost primejdioși dacă n-ar fi pi într-un moment nepotrivit, în timpul nei emisiuni care trebuia terminată orice preț. Ce era, însă, de făcut acum Ar fi fost de ajuns ca unul dintre oaspe nepoftiți să deschidă ușa spre odaia v cină pentru ca cel mai bun lucrător nostru, o radiotelegrafistă încercată și casă conspirativă să-și afle inevitabil sf șitul.

Alexandr Lukin

(Continuare în pag. 11-a)

CINEMA

...i patru Vertinski

...amilia Vertinski și-a unit trainic soar... de arta cinematografică. Primul sluji...al celei de a zecea muze a fost capul ...iliei, actorul și cîntărețul Alexandr ...tinski, decedat acum cîțiva ani, căruia ...licul sovietic îi păstrează o luminoasă ...ntire. El a debutat în 1912, într-un ... realizat de Ilia Tolstoi, fiul marelui ... Tolstoi, după o povestire a acestuia. ...rte tînărul Alexandr Vertinski l-a în...uit atunci pe Ivan Mosjuhin, una din ...ebritățile filmului mut, care a refuzat ...ul.

...După o trecătoare despărțire de ecran, ...istul și-a reluat cariera cinematografică ...ind cîteva personaje interesante, dintre ...e unele sînt cunoscute și publicului ...stru: cardinalul din „Complotul con...mnaților", prințul din „Ordinul Anna", ...nul polonez și prelatul catolic din „Flă...rile mîniei", dogele Veneției din „Skan...rbeg".

Soția artistului, Lidia Vertinskaia, este ...ctoriță. Dar cineaștii au răpit-o și pe ...nsa ocupației ei de bază. Frumusețea

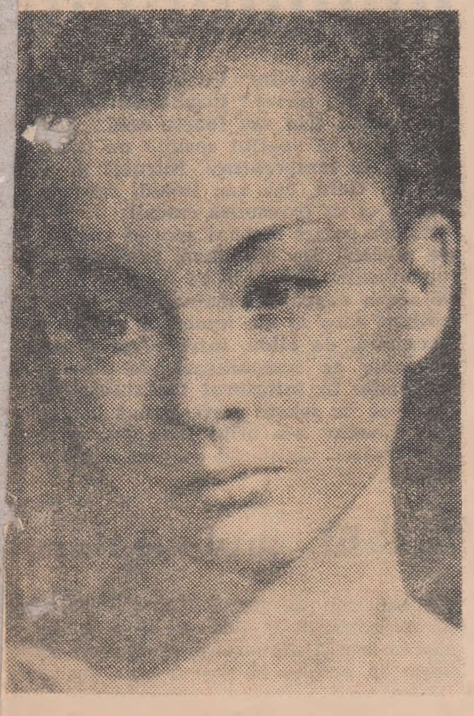

Anastasia Vertinskaia

...stranie, de un tulburător exotism, a Lidiei Vertinskaia, sensibilitatea ei o recomandau ca o interpretă ideală mai cu seamă pentru personaje de basm. A fost pasărea Phoenix în „Sadko", vrăjitoarea tînără în „Noile aventuri ale motanului încălțat", Anidag în „Impărăția oglinzilor strîmbe", dar a jucat și femei „pămîntene", ca frumoasa contesă din „Don Quijote", cruda gestapovistă Marta din filmul „Fata din Kiev".

Lidia Vertinskaia continuă, însă, să consacre multe ore și picturii. Peisajele ei, care surprind frumusețea naturii ruse, pot fi admirate în expoziții, schițele de costume de circ realizate de artistă sînt întotdeauna remarcabile prin originalitatea lor.

Relativ recent a apărut pe ecrane și o altă reprezentantă a familiei Vertinski: mezina Anastasia. Era elevă în clasa a IX-a cînd a debutat în filmul „Pînze purpurii", interpretînd rolul fetei Assol. Au urmat apoi „Omul-amfibie" (Guttiere) și „Hamlet" (Ofelia)...

Exemplul surorii mai mici a stimulat-o și pe Marianna, prima născută a soților Vertinski. Ea a început cu un rol episodic în „Mult zgomot pentru nimic", pentru ca în următorul film să i se încredințeze rolul principal: Katea din „Anotimpuri". Apoi a fost protagonista filmului „Am 20 de ani".

Marianna și Anastasia sînt studente la Școala de teatru „Șciukin". Prima în anul III, a doua in anul II. Programul lor e foarte încărcat: cursuri, examene, filmări, participări la festivaluri cinematografice, repetiții, roluri. Marianna pregătește rolul moșieriței Popova în vodevilul „Ursul" de Cehov și al Pericolei, iar Anastasia rolul soției profesorului din „Lumina stelei îndepărtate". În afară de acestea fac figurație în scene de masă și interpretează roluri episodice în diferite spectacole ale teatrului „Vahtangov".

Cît privește cinematograful, Marianna va apărea în filmul-basm „Orașul meșterilor", unde o va încarna pe fata primarului iar Anastasia va deveni prințesa Liza, soția lui Andrei Bolkonski din „Război și pace".

Nobila pasiune a familiei Vertinski are demne continuatoare în cele două frumoase și talentate surori.

Fumul fotogenic

Din ferestrele deschise ale unui imobil nou din Moscova ieșeau nori de fum. Dar sirena pompierilor era mută. Mai mult, pompierii înșiși provocaseră incendiul și, amestecați în mulțime, contemplau pasiv spectacolul scoțînd din cînd în cînd ciudate exclamații de mulțumire:

— Arde frumos!

— E în regulă!

— Culoarea e bună!

Am uitat să vă spunem că fumul incendiului descris nu avea obișnuita culoare alb-fumurie, ci un galben de toată frumusețea. Căci incendiul, cum probabil ați ghicit, fusese provocat cu titlu experimental.

Dar de ce a fost nevoie de această experiență? Intrucît fumul „natur" nu arată prea bine pe peliculă, studioul „Mosfilm" a cerut ofițerului de pompieri Alexei Sovrikov, autorul experienței, să găsească culoarea adecvată pentru ca fumul să pară mai natural pe ecran. Ofițerul a propus opt culori la alegere. In cele din urmă studioul a ales galbenul.

Cineaștii din Moscova recurg de multă vreme la serviciile căpitanului de pompieri Alexei Sovrikov. El organizează incendiile prevăzute de scenarii, face să ardă decoruri adhoc, declanșează explozii de mare efect. Intr-un fel, aceasta a devenit a doua lui profesie, în care a dobîndit nu numai o mare virtuozitate, ci și celebritate. Numele lui Alexei Sovrikov va figura pe genericul filmului „Război și pace", după romanul cu același nume al lui Lev Tolstoi.

TEATRU

Călătorie în Iliria

În poematica shakespeariană există o țară cu numele de Illiria. Cerul ei este întotdeauna albastru, aerul curat și transparent, supărările întunecă doar pentru o clipă fețele zîmbitoare ale locuitorilor, care trăiesc după legile inimii și ale plăcerii.

Spectacolul „A douăsprezecea noapte" pus în scenă la Teatrul de Comedie din Leningrad este lucrat cu mai multă ironie și mai puțin lirism ca de obicei, dar fără scepticism. Debordanta dragoste de viață caracteristică oamenilor Renașterii, credința adîncă în steaua proprie îi stăpînesc nu numai pe eroii veseli și nepăsători ai piesei, ci și pe celelalte personaje, inclusiv falsul puritan Malvoglio, spre hazul general.

Jocul fantezist este dus de colectivul leningrădean cu atîta inspirație, cu atîta umor, ingeniozitate și bun gust, încît noul spectacol al Teatrului de Comedie din Leningrad, realizat de talentatul Nikolai Akimov, se înscrie ca un eveniment artistic de seamă.

Rolurile unei actrițe

De cînd Iuri Liubimov, fost actor și regizor la Teatrul „Vahtangov", a devenit regizorul principal al Teatrului de dramă și comedie din Moscova, acestuia din urmă i se spune în mod curent și familiar „teatrul lui Liubimov". Colectivul teatrului înmănunchează mulți tineri: elevi ai regizorului, care este și profesor la școala de teatru „Șciukin", precum și absolvenți ai altor studiouri sau institute de teatru.

Tînărul colectiv a înregistrat primul său succes cu spectacolul „Omul cel bun din Sîciuan", de Bertolt Brecht. Rolul logodnicei a fost susținut de actrița Elena Kornilova, care i-a cucerit pe spectatori cu jocul ei firesc și degajat, cu admirabila stăpînire a mijloacelor de expresie scenică — cuvîntul, muzica, pantomima, plastica.

Elena Kornilova într-o scenă... trăită (la o seară a tineretului actoricesc) nu jucată

Fiind încă studentă a Institutului de cinematografie din Moscova, Elena Kornilova a jucat în cîteva filme. Numele ei a devenit familiar spectatorilor din „Viața e în mîinile tale", „Anii feciorieí", „Primele încercări". Personajele, atît de deosebite prin natura lor, create în aceste filme au arătat încă de atunci că tînăra artistă posedă un larg diapazon actoricesc.

Recent, publicul moscovit a văzut-o pe actriță într-un rol nou: contesa Mary din spectacolul „Un erou al timpului nostru", pe motivele romanului lui Lermontov.

Viitoarele ei roluri sînt, de asemenea, foarte interesante. Elena Kornilova va juca în piesele „Viața lui Galilei" de Brecht și într-o dramatizare după cartea lui John Reed „Zece zile care au zguduit lumea".

MUZICA

„Pianistul secolului" la 50 de ani

Cercurile muzicale sovietice au sărbătorit recent o dată marcantă: Sviatoslav Richter a împlinit 50 de ani.

Popularitatea acestui virtuoz al pianului a depășit de mult cadrul succesului, luat în accepția obișnuită a cuvîntului. Titlul de „pianist al secolului", pe care i l-au acordat spontan specialiști din diferite țări și care îi însoțește acum firesc numele este o dovadă a admirației cu care-l înconjoară publicul meloman din toată lumea.

Sviatoslav Richter a concertat de cîteva

ori în țara noastră și de fiecare dată prezența lui a fost o nobilă sărbătoare a muzicii, concertele lui — un eveniment artistic așteptat cu nerăbdare. Spectatorii romîni au simțit și ei ceea ce scria, de curînd, un critic muzical italian, despre un recital al pianistului sovietic, într-un articol intitulat „Genialul Richter, într-un concert copleșitor": „In preajma concertelor lui Richter nervii melomanilor sînt întotdeauna încordați la maximum".

In această ordine de idei am vrea să amintim o elocventă întîmplare petrecută acum trei ani. In 1962, la Festivalul muzical de la Edinburgh fuseseră programate și cîteva recitaluri ale lui Richter. Dar o boală l-a reținut pe pianist în patrie. Speranța de a-l vedea în mijlocul lor nu i-a părăsit, însă, pe melomanii englezi pînă în ajun, dar cînd a devenit absolut limpede că Sviatoslav Richter nu va participa la Festival, ziarele din Edinburgh au apărut într-o ediție specială îndoliată...

Arta pianistică a secolului nostru va intra în istoria muzicii cu cîteva nume mari. Printre ele va figura, în mod incontestabil la loc de cinste numele lui Sviatoslav Richter. La sărbătorirea marelui muzician, aflat în plină înflorire a geniului său, adăugăm felicitările și prinosul nostru de admirație și urarea ca arta lui să ne desfete încă mulți ani.

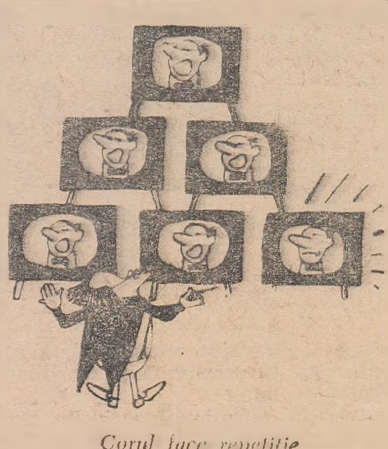

Corul face repetiție

BALET

Maia Plisețkaia, împărăteasă orientală

Marea balerină Maia Plisețkaia va apărea într-un rol nou: Teatrul Mare pregătește spectacolul de balet „Legenda dragostei", pe un libret de Nazîm Hikmet și muzica de A. Melikov, care a fost elevul cunoscutului compozitor azerbaidjan Kara Karaev. În acest spectacol balerinei i s-a încredințat rolul complex al împărătesei orientale Mehmene-Banu, o femeie pătimașă, cu sufletul mare, care își jertfește vestita-i frumusețe pentru a salva viața surorii sale.

Muzica inspirată a lui A. Melikov oferă fanteziei coregrafului și a dansatorilor un vast cîmp de acțiune. „Legenda dragostei" este pusă în scenă de Iuri Grigorovici, maestrul de balet principal al Teatrului Mare. Premiera spectacolului va avea loc în cursul acestei luni.

Dar Maia Plisețkaia mai are în vedere un rol, asupra căruia nu s-a fixat încă. Ea dorește să întruchipeze în dans un personaj contemporan — liric sau eroic — înzestrat cu calități deosebite.

La sfîrșitul acestei stagiuni, balerina va întreprinde un turneu peste hotare, împreună cu întreg colectivul Teatrului Mare. La finele anului trecut, împreună cu partenerul ei Nikolai Fadeecev, Maia Plisețkaia a dansat pe scena Operei mari din Paris în spectacolul „Lacul lebedelor". Televiziunea franceză a filmat atunci cuplul și în cîteva fragmente din „Romeo și Julieta" și „Don Quijote". Succesul triumfal din capitala Franței a fost repetat la Belgrad și Milano, unde balerinii sovietici au dansat tot în „Lacul lebedelor".

PSIHOFIZIOLOGIE

Există un „radio" biologic?

(Din nou despre sugestia la distanță)

Am arătat, într-un articol anterior, că **încercările de explicare a fenomenului numit „telepatie", (încercări** făcute experimental **de un număr de** cercetători care, **conștient sau nu, au pornit** principial de **la concepția materialistă)** au dus la adunarea **unor rezultate faptice** interesante. Într-o măsură suficientă, credem, pentru a continua efortul de explicare, aceste rezultate au determinat și scoaterea problemei din categoria celor în care speculațiile spiritualiste aveau o circulație exclusivă.

Atestarea posibilității de manifestare, în unele situații experimentale, a sugestiei mintale la distanță cere, însă, răspunsuri și la aceste întrebări justificate. Care sînt ipotezele cele mai plauzibile asupra purtătorilor materiali ai legăturii telepatice? Cum se poate manifesta legătura la distanță mare și care sînt organele de simț antrenate în transmiterea și recepționarea sugestiei mintale?

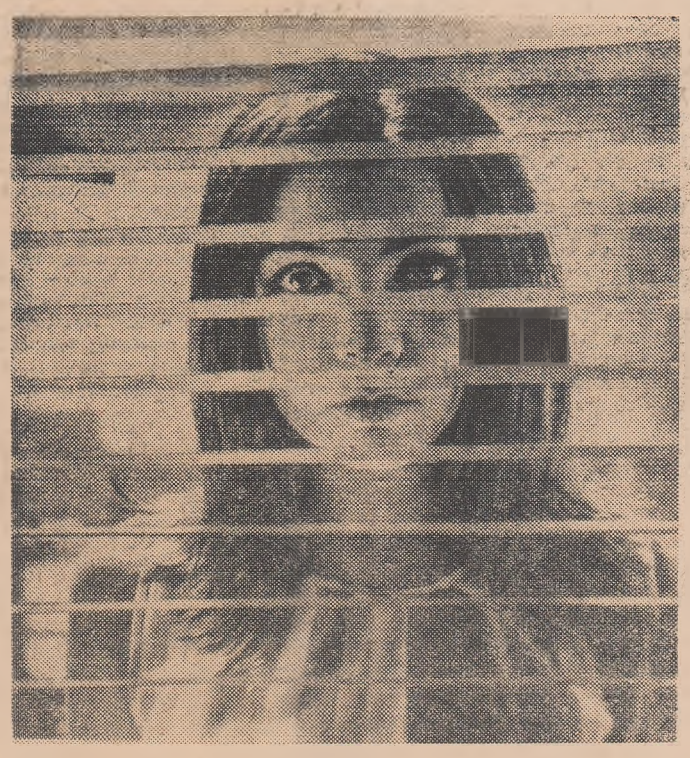

Mai întîi, trebuie să amintim că teletransmisia, telelegătura nu este considerată în sfera biologicului un fenomen exclusiv uman. Sînt indicii că el poate fi întîlnit și la animale. La acestea din urmă legăturile „radio"-biologice au rostul, exclusiv, de apărare și perpetuare a speciei. Peștele mormirusa — care trăiește în ape tulburi — are organe care generează curenți electrici de 1-2 volți. Cîmpul electromagnetic creat este recepționat de organele altor pești, situate de-a lungul liniei laterale a corpului. Și, după cum menționează și I. A. Fabre, „radio"-legăturile sînt întîlnite și la unele specii de fluturi.

Mai mult, sînt posibile legături de acest tip și între oameni, pe de o parte, și animale pe de altă parte. În lucrările lui Behterev și G. Prais există date asupra unor experimente făcute pentru a obține la unii dintre cîinii celebrului dresor Durov manifestări comportamentale pe linia sugerării mintale umane. De asemenea, în însemnările lui J. Corbet ș.a. sînt citate cazuri în care recepționerul este omul. El poate trăi în junglă senzația prezenței unei fiare, fără a-și explica în ce fel ajunge la această senzație.

După cum afirmă și L. L. Vasiliev, nu putem, însă, aprecia deocamdată datele obținute de Behterev, experiențele sale cerînd încă o anumită continuare. Cît privește informațiile lui Corbet ar trebui știut dacă, în situațiile descrise, nu era vorba de senzații olfactive sau auditive care acționau la un nivel subsensorial.

În legătură cu „radioul" biologic, ca una din ipotezele „tehnicii" telepatiei, trebuie amintite și cercetările fizicienilor germani F. Sauerbruch și W. Schumann, acelea ale sovieticului B. V. Kraiuhin, ale americanilor V. R. Wolkers și W. Candib care au pus în evidență în timpul activității, la broască sau oameni, în jurul unor mușchi scheletici sau nervi, cîmpuri electrice de joasă sau înaltă frecvență. Aceste rezultate, deși cu totul colaterale, dau un oarecare sprijin părerii lui E. Houston care în urmă cu șase-șapte decenii a avansat pentru prima oară ipoteza electromagnetică a sugestiei la distanță.

Datele amintite au o oarecare importanță. Totuși, lucrurile nu sînt atît de simple. Ele par a intra într-un unghi mort, din mai multe motive: a) creierul nu generează curenți de înaltă frecvență; b) dacă purtătorii sugestiei mintale la distanță sînt undele electromagnetice, acestea ar trebui să fie oprite de camerele cu pereți metalici, pereții submarinelor etc., ceea ce nu se întîmplă însă *în toate* cazurile; c) nu se cunoaște unde sînt situați receptorii purtătorilor informației telepatice (în encefal sau poate, mai bine, la periferie?) și cum se realizează decodificarea, începînd cu purtătorii și terminînd cu faptul de conștiință? Unde se află deci acest „al șaselea simț"?; d) dacă energia *electromagnetică* este purtătorul sugestiei, atunci, conform legii stabilite de Newton, ea trebuie să se supună legii pătratului distanței; cu cît sursa de emitere este mai depărtată de percipient, cu atît forța sugestiei ar trebui să scadă. Dacă am considera ca fapt rezultatele cercetărilor lui R. Warcollier, U. Sinclair, K. Konstantinidis, L. Vasiliev și alții care ar fi avut reușite comunicînd telepatic între Paris și New York, Atena și Viena, Sevastopol și Leningrad sau între alte orașe am putea, ca și Barett, să tragem o concluzie logică: fenomenul telepatiei nu se supune legii lui Newton; el nu poate fi deci un fenomen energetic din cele cunoscute. De ce natură este însă energia care „alimentează" procesul?

Răspunsul la aceste întrebări, ca și la altele, pe care nu le-am mai formulat aci este dificil și probabil că va mai întîrzia. El va fi găsit însă. Căci nu trebuie să uităm că experimentele, îndoielnice în unele privințe, sînt totuși neîndoielnice asupra unui aspect care nouă ni se pare esențial: stabilirea legăturii între două organisme prin intermediul sugestiei mintale depinde, cînd o dorim ca atare, de *voința* noastră, ea poate fi deci *provocată*. Manifestarea aceasta, avînd un caracter conștient, voluntar — cît și stabilirea unei legături cu o anumită valoare informațională semantică — poate fi realizată prin intermediul unui singur organ, creierul, substratul anatomo-funcțional al activității psihice, organ de natură *materială*. Așadar, de la bun început, indeterminismul, „tele-sufletul", care joacă un rol important în concepția unora dintre parapsihologii certați cu realitatea, nu-și au locul în explicația pe care căutăm să o fixăm.

Avînd dar o bază de plecare sigură, (firește, mult prea generală), ce alte fapte ar putea urni explicația din unghiul ei mort? S-ar părea că nu sîntem cu totul lipsiți de unele contrașanse:

— Aspectul *magnetic* din conceptul fizic „electromagnetic" poate fi investigat, ca o posibilitate de acțiune nemijlocită asupra creierului.

— Factorul energetic transmițător al sugestiei mintale poate fi căutat și în spectrul periferic electromagnetic, nu numai în cel mediu.

— După cum afirmă și matematicianul B. Hoffmann, nu trebuie amestecate noțiuni diferite, cum ar fi „intensitatea" și „inteligibilitatea" (în legătură cu legea pătratului distanței). Este posibil ca din moment ce sugestia mintală emisă constituie un *semnal* al unei informații, intensitatea semnalului să *nu* mai constituie o problemă esențială. (Cibernetica, domeniu teoretic și aplicativ în care guvernează legăturile de tipul „totul sau nimic" poate aduce aci o contribuție utilă). După cum se poate presupune existența în organismul viu a unui dispozitiv pentru controlul automat al *nivelului* recepției telepatice, prin care se maschează deci acțiunea negativă a distanțelor mari. În felul acesta, în problema discutată nu e nevoie să apelăm la existența unui factor *neenergetic* (o postulare net idealistă) și nici la unul de tip dualist (H. Berger de pildă, se referă la o „energie-psihică)".

— Particulele neutrino (cunoscute în fizica nucleară) care au o sarcină electrică și o viteză apropiată de aceea a luminii pot străbate uriașe obstacole materiale, cîmpuri electro-magnetice și gravitaționale. Cel puțin în principiu, admiterea particulei neutrino ca purtător al informației telepatice este socotită de unii autori ca o ipoteză la fel sau aproape la fel de justificată ca altele.

Pornind de la o bază filozofică și metodologică materialistă, menținîndu-ne tot timpul în raza de control a unor procedee de lucru cu indicatori obiectivi, asigurați de acuratețea faptelor experimentale, putem întrevedea și răspunsul definitiv la controversata problemă a sugestiei mintale la distanță.

Ion Ciofu
Institutul de psihologie
al Academiei R.P.R.

COSMONAUTICĂ

Cele 20 de minute în vid

Experiența încercată și încununată de succes a cosmonautului Alexei Leonov a marcat un moment atît de excepțional în evoluția științei și tehnicii moderne, a născut atîtea întrebări justificate, încît ecourile ei sînt departe de a se fi atenuat. Ni se pare, de aceea, că nu-i lipsit de interes ca, bizuindu-ne pe date recent publicate de presa sovietică, să dăm cîteva din răspunsurile ce se cunosc acum la „misterele" ce au intrigat cel mai mult opinia publică.

Mai întîi: cum a putut ieși Leonov din nava cosmică care se deplasa cu o viteză de 28 000 de kilometri pe oră?

Răspunsul nu e prea complicat dacă ne gîndim că fiecare dintre noi coboară dimineața din patul care se mișcă... cu 106 000 kilometri pe oră. Căci aceasta este viteza cu care se mișcă Pămîntul în jurul Soarelui. Ca să nu mai pomenim de faptul că globul nostru se învîrtește și în jurul axei sale cu o iuțeală de circa 1 350 km pe oră. Așa cum o știm, însă, cu toții, noi nu ne dăm seama de asta întrucît toate obiectele care ne înconjoară, tot ce alcătuiește cadrul vieții noastre se mișcă în același sens și cu aceeași iuțeală.

Înlăuntrul și în afara navei „Voshod-2", devenită un mic satelit al Pămîntului, Leonov nu mai ținea de globul nostru. El se depărta și se apropia de navă fără a trebui să se sinchisească de deplasarea ei în spațiu. Sau, mai bine spus, din punctul lui de vedere Leonov era imobil în spațiu. De mișcat se mișcau Pămîntul și stelele. Iar dacă el ar fi lăsat din mînă aparatul de fotografiat, acesta ar fi rămas lîngă dînsul suspendat în vid...

— Oprește-te! Acum ești iar pe Pămînt, poți să tai cablul.

În al doilea rînd: De ce se mișca cosmonautul atît de încet? — cum am avut și noi prilejul să vedem la televizor.

O simplă mișcare a trupului era suficientă pentru Leonov spre a executa ceea ce noi pe Pămînt numim un „salt mortal". De ce? Pentru că el se afla în vid, în stare de imponderabilitate, și nimic nu putea amortiza mișcările de rotație asupra lui însuși. Încît dacă ar fi făcut o mișcare violentă i-ar fi fost apoi foarte greu s-o încetinească sau s-o oprească prin contorsiuni contrarii. Atît de greu încît nu e de fel sigur că ar mai fi putut să-și regăsească imobilitatea și echilibrul.

În al treilea rînd: Ce temperatură domnea în afara navei? Cosmonautului nu i-a fost cumva frig sau foarte cald?

Ei bine, în spațiul cosmic nu era... nici un fel de temperatură, întrucît nu există nici un fluid, gaz sau lichid, care să absoarbă și să transmită calorii.

Razele solare străbat spațiul cosmic fără a-l încălzi. Ele pot, însă, încălzi și chiar supraîncălzi obiectele pe care le întîlnesc. De aceea suprafața scafandrului unui cosmonaut care ar sta imobil în spațiu poate înregistra, de pildă, între piept și șoldul diferențe de temperatură de cîteva sute de grade. În interiorul scafandrului, prevăzut cu un foarte perfecționat sistem termic, Leonov s-a aflat însă mereu într-o temperatură ambiantă de plus 25 de grade Celsius.

Detalii suplimentare

Conferința de presă ținută la Moscova de cosmonauții P. Beliaev și A. Leonov a scos la iveală numeroase amănunte interesante cu privire la zborul lui „Voshod-2".

După ce i-a dat lui Leonov ordinul de a ieși din navă, Beliaev a urmărit mișcările tovarășului său de călătorie pe un ecran de televiziune. Între ei exista și o legătură telefonică iar aparatele de la bord înregistrau diversele modificări fiziologice ale organismului lui Leonov. În nici un moment, chiar atunci cînd a depus cele mai grele eforturi, pulsul acestuia nu a depășit 135 de bătăi pe minut.

Transferul de masă efectuat prin ieșirea cosmonautului în spațiul exterior a influențat puternic și nava. Ori de cîte ori Leonov făcea o mișcare, nava reacționa instantaneu. Astfel, cînd cosmonautul s-a îndepărtat de cabină, împingînd-o cu mîinile, ea a început să execute o mișcare lentă de rotație în jurul axului său. De asemenea, cînd a tras de cablul care-l lega de cabină pentru a se apropia din nou de ea, a trebuit să-și protejeze casca cu mîinile pentru a evita o ciocnire prea bruscă, deoarece nava pornise în viteză spre el.

Cei doi călători ai spațiilor interplanetare au arătat că „Voshod-2" s-ar fi putut roti în jurul Pămîntului mai bine de o lună.

În legătură cu alegerea cosmonauților, Leonov a subliniat că vîrsta, înălțimea și greutatea candidaților nu joacă decît un rol secundar. Au în schimb importanță o serie de alte caracteristici bio-medicale și psihologice. Parașutismul contribuie în mare măsură la formarea voinței, curajului și reacțiilor rapide necesare plutirii libere în spațiu.

Întrebat dacă emoțiile pe care le-a simțit ieșind din cabină seamănă cu cele descrise de autorii de povestiri științifico-fantastice, Leonov a răspuns că nu, adăugînd că scriitorii din acest domeniu ar trebui să progreseze cu mai multă îndrăzneală și să se pună la curent cu ultimele noutăți pe care le furnizează realitatea.

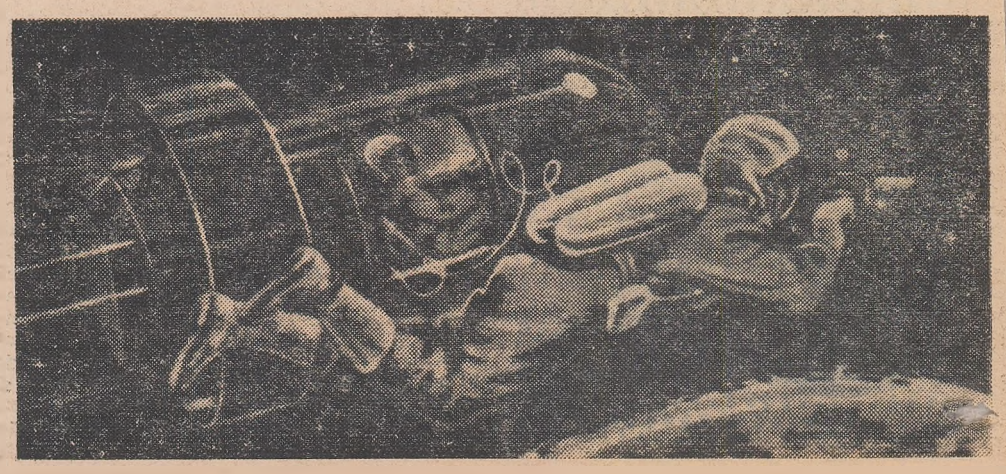

tehnica

BIOCHIMIE

Motor cu „combustibil" anorganic?

În 1939, acad. Vladimir Enghelhardt a studiat pe fibre izolate dintr-un mușchi viu transformarea directă a energiei provenite dintr-o reacție chimică în energie cinetică. Așa a luat ființă mecanochimia. După douăzeci de ani, la Expoziția universală de la Bruxelles profesorul elvețian Werner Kuhn a demonstrat niște pelicule sintetice din polimeri care se dilatau și se contractau sub acțiunea unor acizi și baze. Descoperirea a primit numele de mușchi artificiali pH.

Recent, Radomir Beleakov, de la un institut de cercetări din Kiev, a realizat o serie de dispozitive autooscilatoare acționate de mușchi artificiali pH care deplasează o anumită încărcătură și, simultan, reglementează accesul lichidului în mușchi. Autorul dispozitivelor a aplicat binecunoscutul principiu al comenzii transmise pe canalul reacțiunii, propriu mecanismelor de ceasornic, mașinii cu aburi și oricărui oscilator autoexcitat, combinat, însă, și cu elemente noi.

În dispozitivul lui Beleakov, peliculele din polimeri sînt dispuse într-o cameră în care pătrund soluții acide și bazice ce stimulează dilatarea și contractarea acestora. Forța astfel născută se transmite printr-un sistem de pîrghii unui ansamblu comutativ și lanțul reacției se închide. Prin contractarea peliculelor se deschide automat ventilul, lăsînd să intre o cantitate de soluție bazică care obligă mușchiul artificial să se dilate; mușchiul dilatat deschide, la rîndul său, un alt ventil prin care intră o cantitate de soluție acidă. Drept urmare, începe contractarea peliculei. În acest regim autooscilator o singură peliculă poate deplasa o greutate de pînă la 30 de grame.

Trebuie să precizăm, însă, că denumirea de „mușchi artificiali", dată peliculelor, nu este tocmai potrivită. Structura lor este mult mai apropiată de aceea a altor formații biologice — membrane, tegumente ale unor organisme simple etc. Toate sînt, însă, unite de efectul comun al transformării directe a energiei chimice în energie mecanică. În această direcție s-au făcut, evident, abia primii pași. Mai sînt destule greutăți de învins, cum ar fi, de pildă, obținerea unor pelicule uniforme, care să se deformeze în egală măsură pe toată suprafața. O importanță hotărîtoare o are și creșterea coeficientului de umplere a camerei de lucru precum și a randamentului întregului dispozitiv.

Oricum, însă, se poate afirma că pentru un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat se deschide perspectiva creării unui motor de tip nou, pe bază de polimeri, care la temperaturi și în condițiile unei presiuni atmosferice obișnuite să funcționeze cu „combustibili" anorganici.

ISTORIE

Strămoșii alfabetului

Scrisul este una din marile descoperiri ale omenirii. Înainte de el au existat, desigur, vorbirea, anumite semne simbolice etc. dar aceste mijloace de comunicare nu aveau două calități esențiale: precizia și durata în timp.

Să pătrundem, însă, în lumea uimitoare și deseori atît de misterioasă a începuturilor scrisului.

Scrisul nu este un rod al întîmplării. Ivirea lui a răspuns unei necesități a societății în care a luat naștere și momentului în care această societate a atins o anume treaptă de civilizație. Cu alte cuvinte, în faza în care ea a realizat orașul, în care a pus bazele primului stat, cînd s-a împărțit în clase și cînd problema administrării a devenit de stringentă actualitate.

Ce popor a avut, însă, cel dintîi cinstea de a atinge acest stadiu? Lingviștii sînt de părere că, în această ordine de idei, laurii se cuvin babilonienilor și vechilor egipteni care, din cele mai depărtate timpuri, au simțit nevoia scrisului, atribuind descoperirea lui unor zeități. De altfel, și religia islamică susține că Alah ar fi fost acela care a creat primele scrisori pe care le-a trimis lui... Adam.

Pe de altă parte, arheologii cred că leagănul scrisului ar fi Mesopotamia, unde oamenii l-ar fi „inventat" pe la mijlocul celui de al patrulea mileniu. Lucru posibil, deoarece specialiștii susțin că istoria ar fi făcut primii ei pași în Sumer.

Este ușor de înțeles că scrisul n-a apărut spontan, crearea și perfecționarea lui cerînd secole și avînd ca punct de plecare marcajele primitive sau semnalizarea cu fum. A fost o evoluție lentă în timp, înglobînd aproape trei milenii, pornită din țara Sumer și sfîrșind pe țărmurile Egeii, o adevărată aventură intelectuală! Într-adevăr, cum să materializezi vorbirea? În lemn, în piatră sau în argilă?

La început, scrisul și limba au fost două activități complet diferite. Scriind, oamenii nu-și reprezentau cuvinte ci obiecte. noțiuni, adică desenau, sculptau. Sistemul avea două consecințe: pe de o parte cel care „scria" putea interpreta obiectul sau acțiunea după propria-i fantezie, iar pe alta, indiferent de limbă, „scrisul" putea fi înțeles de oricine. A urmat apoi separația, cînd desenul a devenit semn, primind un înțeles. Intervenea însă o dificultate: simbolismul! Căci imaginea unei

Primele semne simbolice sumeriene și evoluția lor către scrierea cuneiformă

pisici, să zicem, putea însemna în același timp șiretenie, supleță sau veracitate... În felul acesta s-a născut o primă analiză a limbajului, s-a descoperit că un mesaj poate fi descompus într-un oarecare număr de unități de sensuri, adică în cuvinte. Progresul este evident: fiecare semn reprezenta acum o noțiune, o idee completă. Apăruse ideografia!

Dar evoluția a continuat mai departe, de-a lungul veacurilor, motorul ei fiind imprecziunile unui sistem sau altul de scris, ieșite la iveală o dată cu dezvoltarea societăților și creșterea necesităților de ordin spiritual sau economic. Rînd pe rînd s-a născut astfel, pornind de la imagini, fonetizarea scrisului, semnul grafic a început să se depărteze tot mai mult de imaginea obiectului inițial. Cu încetul. semnului nu i s-a mai atribuit decît un singur sens în toate cuvintele și scrisul a tins să devină silabic. După care procesul s-a dezvoltat către ultimul lui stadiu, scrisul alfabetic, care folosește un semn pentru fiecare sunet și în care cuvîntul se descompune nu numai în silabe, ci în unități de sunet mai elementare, consoanele sau vocalele.

Să rezumăm, deci, care a fost drumul urmat. La început un mare număr de semne, puțin folosite, apoi o standardizare, o normare progresivă, sfîrșind cu un foarte mic număr de semne mult folosite. Se pare, afirmă specialiștii, că alfabetul grec ar fi, într-o oarecare măsură, strămoșul actualului nostru alfabet. Căci numai așa s-ar putea explica de ce începînd abia cu grecii antici au apărut marile culturi și filozofii. Într-adevăr, numai un scris simplificat, și deci ușor de folosit și de răspîndit, permite omului să reflecteze asupra lui însuși, asupra originei sale și a scopului existenței.

După cum se vede, perfecționarea scrisului a fost piatra de temelie a civilizației.

Al. Brătescu

CIBERNETICĂ

Formula geniului

Anul trecut, prin noiembrie, cibernetic-ienii din Kiev au primit vizita cunoscutului cercetător englez William Ross Ashby, actualmente profesor la universitatea din Illinois, S.U.A. Cărțile lui W. R. Ashby „Introducere în cibernetică" și „Structura creierului" au fost traduse în limba rusă și sînt bine cunoscute în U.R.S.S. „Introducere în cibernetică" a fost chiar una din primele lucrări prin intermediul căreia cititorul sovietic a luat cunoștință de această ramură nouă a științei.

La Kiev, prof. Ashby a vizitat Institutul de cibernetică al Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainene unde a avut o discuție

care s-a transformat într-o dezbatere aprinsă pe tema: este utilă și fructuoasă considerarea organismului viu ca un sistem cibernetic?

Prof. W. R. Ashby și-a expus, de asemenea, concepțiile sale despre viteza și volumul de informații pe care le poate prelucra un sistem complex fie el creier sau mașină electronică de calculat. Cercetătorul englez a pornit de la o formulă, puțin cunoscută, a fizicianului G. Bremmerman. Conform acestei teorii, nici un sistem nu poate să prelucreze un volum de informații mai mare de $1{,}6 \cdot 10^{47}$ bit *) gram/sec. Înseamnă că un gram de materie, independent de natura organizării sale concrete, nu poate să prelucreze mai mult de 10^{47} unități bit de informații pe secundă. Este, firește, o cifră uriașă. Dar pentru soluționarea unor probleme concrete ea se dovedește, totuși, neîndestulătoare. Astfel, numărul variantelor la jocul de șah este de circa 10^{120}. Rezultă că nici creierul, nici o mașină electronică de calculat nu pot și nu vor putea nici în viitor să trieze toate variantele într-un răstimp comparabil nu numai cu o viață de om ci chiar cu întreaga perioadă de existență a omenirii. Pentru crearea unei mașini care să poată rezolva o astfel de problemă într-un termen util ar fi nevoie de întreaga materie a mai multor sisteme solare. De aci concluzia: jocul de șah este inepuizabil. Iar talentul unui șahist nu constă în cunoașterea tuturor variantelor ci în găsirea unor criterii generale de apreciere a poziției de șah, obținînd astfel scăderea numărului de informații prelucrate. Și iată că se ajunge, după cît se pare, la o situație paradoxală: cu cît șahistul e mai talentat cu atît este mai mic volumul de informații pe care le prelucrează. Dar le prelucrează cu mai multă iscusință și inventivitate.

Aceste considerații sînt valabile, însă, nu numai pentru jocul de șah ci și pentru creația științifică. Prof. Ashby a citat următorul exemplu. În antichitate omul nu cunoștea legile de mișcare a planetelor și credea că acestea rătăcesc anapoda pe cer; de aceea, cu toate că înregistra cu destulă precizie poziția planetelor în diferite momente, el nu putea să prelucreze marele volum de informații și să le adune laolaltă. Newton a găsit, însă, o formulă care încape pe o bucățică de hîrtie. În felul acesta, un mare volum de informații poate fi exprimat într-o formă simplă, elegantă și concisă. Din acest exemplu Ashby a tras următoarea concluzie: dacă omul nu poate face față uriașului torent de informații care se înmulțesc fără încetare, el trebuie să caute o ieșire din această situație nu numai prin mărirea memoriei mașinilor electronice de calculat. Ci pe calea lui Newton: adică să caute generalizări, mijloace de exprimare concisă a informației despre lumea înconjurătoare, sprijinindu-se pe legile obiective ale naturii.

A. Luk

*) *Bit — unitate de măsurare a informației.*

OCEANOLOGIE

După 90 de croaziere

După cinci ani de cercetări în nordul Pacificului, oceanografii sovietici au stabilit în mod cert că marea Bering, golful Alaska și regiunea insulelor Aleutine adăpostesc o faună foarte bogată.

Cercetătorii au făcut în total 90 de croaziere, investigînd o suprafață marină de 4 500 000 kilometri patrați, și au efectuat 13 500 experiențe asupra manifestărilor de viață subacvatică la diverse adîncimi. Acum, la încheierea cercetărilor, profesorul Piotr Moiseev declară că lunga explorare a abisurilor marine a dezmințit aserțiunile scepticilor care, fără a se sprijini pe date controlate, afirmau că speciile comestibile de pești nu pot trăi la mari adîncimi. Expedițiile sovietice din ultimii ani au descoperit, dimpotrivă, enorme bancuri de scrumbii, calcani și bibani iar exploratorii socotesc că n-ar fi exclus să se găsească în aceste regiuni și mari bancuri de moruni.

Savanții sovietici socotesc, de altfel, în genere că resursele nutritive ale oceanului mondial sînt departe de a fi puse în lumină. Pe de altă parte, o utilizare rațională a energiei solare în imensele întinsuri subacvatice, din apropierea continentelor, ar putea duce la o sporire considerabilă a producției de excelente alimente naturale.

Toate acestea fac ca foamea, rușinos anacronism al vremii noastre perpetuat încă pe vaste suprafețe ale globului, să nu fie un vrăjmaș de învins. Este o teză care va fi amplu dezvoltată de experții sovietici la conferința internațională de demografie ce va avea loc la Belgrad. Pentru a înfrînge însă foamea — vor arăta ei — este nevoie de coordonarea eforturilor tuturor popoarelor, după un plan stabilit de comun acord.

În această ordine de idei, lucrările profesorului Lev Zankevici s-au impus cu o necontestată autoritate. După patruzeci și cinci de ani de cercetări, în răstimpul cărora a străbătut toate mările globului, Lev Zankevici și-a consemnat observațiile și concluziile sale în „Biologia mărilor și oceanelor", operă propusă pentru unul din premiile Lenin pe 1965.

Savantul sovietic a prospectat regiunile unde crescătoriile de animale marine ar avea cei mai mulți sorți de izbîndă. El a fost cel dintîi care a avansat ideea transplantării unor specii biologice dintr-un bazin în altul. Lev Zankevici a realizat, de pildă, schimburi între Marea Neagră și Marea Caspică, în care mediile biologice se deosebesc mult, dar fenomenele constatate au vădit totuși o anumită legătură între ele. Nisetrii și somonii din Caspica, de exemplu, par să fi profitat mult de pe urma proliferării unor organisme necunoscute pînă atunci în apele lor.

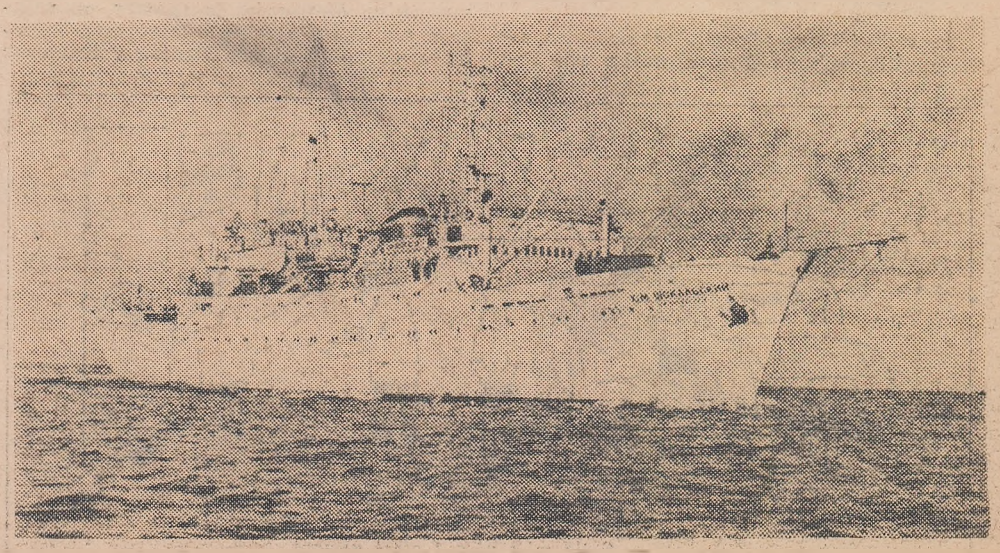

Nava de cercetări științifice „I. M. Sokolski" în Marea Japoniei

E BINE SĂ ȘTIM

Hipotensiunea arterială

Mai puțin răspîndită decît hipertensiunea arterială, hipotensiunea arterială este o stare fiziologică sau patologică ce se caracterizează prin presiunea sanguină scăzută sub valorile normale. Se pot distinge următoarele forme :

Există în primul rînd o **hipotensiune esențială**, în care presiunea sanguină se menține constant sub limitele minimale normale și care n-a fost precedată de o perioadă cu o „tensiune normală".

Uneori, această stare este „mută" din punct de vedere simptomatic. Alteori, bolnavii se plîng de amețeli, dureri de cap, senzație de leșin, palpitații. Bolnavii au un aspect debil, palid, extremitățile reci și manifestă un grad mai mare sau mai mic de instabilitate nervoasă. Tensiunea arterială nu depășește 10 (100 mm Hg.) pentru maximă și 6,5 (65 mm Hg.) pentru minimă.

Dacă hipotensiunea arterială este descoperită întîmplător de medic și pacientul este „asimptomatic" nu este nevoie de un tratament special. În caz că există tulburări subiective, se recomandă o viață igienică, cu alimentație consistentă, exerciții fizice și (sau) sport, masaje cu o mănușă aspră urmate de dușuri reci. Ca medicație, injecțiile cu stricnină 0,003—0,005 g zilnic, 10 zile pe lună, urmate un timp mai îndelungat, au dat rezultate bune.

În **hipotensiunea secundară** unei stări patologice se va trata afecțiunea cauzală. Aceasta poate fi acută (stare de șoc, maladii infecțioase etc.) sau cronică (anemie, diabet, icter, maladia lui Addison etc.).

Hipotensiunea ortostatică sau **posturală** este tot o tensiune arterială cu valori mici dar care scade și mai mult (cu cca 1—2 mm) la schimbarea bruscă de poziție de la orizontal în picioare. În momentul cînd se scoală în picioare, bolnavul are amețeli și o senzație de leșin care poate merge pînă la sincopă. În afară de simptomele mai sus amintite pacienții acuză, uneori, impotență și nicturie.

Această afecțiune, care apare deseori la pubertate și la tineri, se poate uneori remedia cu vîrsta. Ca tratament se recomandă băi reci, masaje, precum și purtarea unei centuri abdominale pentru comprimarea vaselor din acest sector, unele medicamente (stricnina, efedrina) care cresc tonusul peretelui vascular. Dacă aceste tratamente nu dau rezultate, se poate face o intervenție chirurgicală (enervarea sinusului carotidian).

Dr. M. I. Speranski

NOUTĂȚI

Surprinzătoare aplicații ale ultrasunetelor

Experiențe recente au demonstrat că ultrasunetele pot contribui la vindecarea micozelor și la dizolvarea calculilor biliari.

Folosirea experimentală a ultrasunetelor împotriva ciupercilor microscopice patogene — mai ales împotriva ciupercii **candida albicans** a dovedit că 30% dintre ciuperci au fost distruse după cinci minute de iradiere cu ultrasunete, 20% după 15 minute de iradiere și numai 2—3% după o jumătate de oră de tratament. Efectul destructiv a fost și mai puternic după ce s-au folosit unde ultrascurte de înaltă frecvență.

În același timp, eficacitatea medicamentelor utilizate împotriva micozelor este întărită printr-un tratament simultan cu ultrasunete.

În altă experiență, calculii biliari, extrași pe cale chirurgicală au fost supuși unei emisiuni de unde ultrasonore, în condiții asemănătoare celor din interiorul veziciei biliare. Patruzeci de calculi de colesterină-calcar au fost prefăcuți în nisip după 2—5 expuneri la ultrasunete. Ceilalți calculi au fost pur și simplu pulverizați.

Noi experiențe sînt în curs, rezultatele lor fiind așteptate cu interes. Într-adevăr, dacă se va dovedi că radiațiile cu ultrasunete, total lipsite de nocivitate, exercită un efect asemănător și în organismul viu, se va fi făcut un important pas înainte spre soluționarea problemei litiazei biliare.

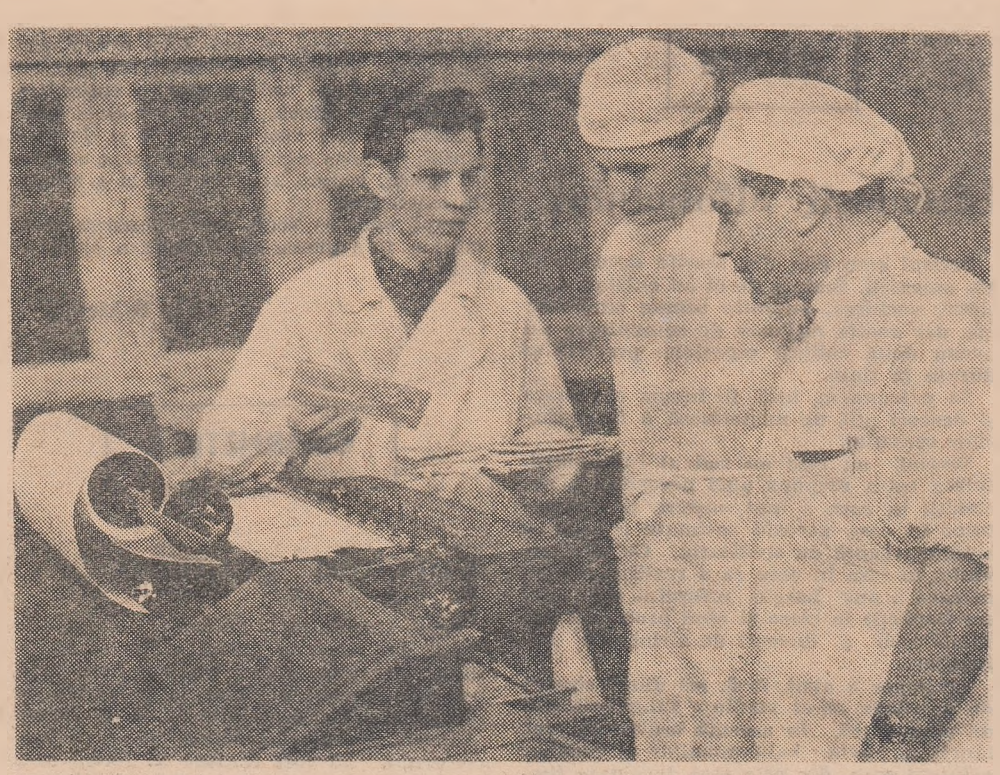

Pentru simplificarea și perfecționarea statisticii medicale se practică astăzi sistemul evidenței pe fișe perforate, în care toate datele sînt înscrise conform unui cod.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Acneea juvenilă

Această „dramă" pentru adolescente (mai ales !) dar și pentru adolescenți — cum rezultă din multe scrisori primite de la cititori — este urmarea unui exces de grăsime (sebum) secretată de glandele seboreice ale pielii. Datorită cantității exagerate de sebum, pielea devine lucioasă, aspră, porii se dilată, pielea capătă aspectul unei coji de mandarină. Starea seboreică se asociază ușor cu puncte negre (comedoane), care nu sînt altceva decît dopuri de sebum ce se înfundă în orificiile foliculilor pilosebacei, cu coșuri (foliculite) provocate de infecția stafilococică localizată de asemenea la nivelul firului de păr, și, uneori, chiar cu abcese profunde.

Ne aflăm deci în fața unei asocieri de leziuni ale pielii, ultimele prin infecție supraadăugată, datorită la fetele tinere unor tulburări endocrine care apar în epoca premenstruală. Acneea este așadar legată de apariția fenomenelor fiziologice (și psihice) specifice pubertății, de unde și numele de „acnee juvenilă". Printre alți factori care favorizează seboreea, se citează tulburările digestive, hipotiroidismul, insuficiența renală cu hipotensiune etc.

Acneea este o afecțiune dermatologică benignă, care poate dispărea și de la sine, dar care este mai bine să fie tratată printr-o igienă riguroasă a feței.

Pentru persoanele cu ten gras se recomandă ca dimineața, la spălare, să utilizeze un săpun alcalin, degresarea făcîndu-se cu apă fierbinte. Pentru o degresare mai bună a pielii se poate adăuga la un litru de apă 1/2 linguriță de borax sau 1/2 linguriță de bicarbonat de sodiu. Este foarte bine, de asemenea, ca 5—10 minute înaintea spălării să se aplice pe față iaurt, lapte acidofil sau chefir, care au însușirea de a mări aciditatea pielii, împiedicînd astfel înmulțirea microbilor.

Pentru a degresa și dezinfecta în continuare pielea, prevenind erupția acneică, se va șterge fața de două-trei ori pe zi cu o soluție de amoniac 0,25—0,5% sau cu o soluție alcoolică de acid salicilic ori rezorcină 1—2%. Se pot aplica comprese cu aceste soluții pe toată fața timp de 5—10 minute.

Dacă a apărut acneea, se recomandă loțiuni cu antibiotice, hormonoterapie, vaccin antistafilococic, vitamine, raze ultraviolete. Pot fi aplicate cu folos și măștile cu drojdie de bere : se amestecă 25 g drojdie de bere cu lapte sau cu o soluție de apă oxigenată 3%, pînă se obține un amestec de consistența smîntînei. Acest amestec, aplicat pe față, se spală după ce s-a uscat.

În caz de acnee comedoniană, care este totodată generatoare de coșuri (foliculite), vom proceda la eliminarea punctelor negre. În prealabil vom aplica pe față o compresă caldă cu ceai de mușețel, iar după 5—10 minute vom usca bine fața. Se vor frictiona apoi zonele cu puncte negre cu ulei călduț. În felul acesta comedoanele pot fi evacuate cu ușurință. Operația se poate executa de oricine, avînd însă grijă ca degetele să fie bine spălate și cu unghiile tăiate (ca măsuri de precauție, e bine ca degetele să fie învelite). Dacă zonele cu comedoane sînt numeroase, nu este bine să se stoarcă toate comedoanele într-o singură ședință, pentru a nu irita pielea. După terminarea operației, se va tampona pielea cu o soluție de alaun 5—10% sau suc de lămîie (o linguriță), la care se adaugă cîte o jumătate de pahar de apă și de rachiu.

În cazurile cînd comedoanele sînt greu de scos este mai bine să se recurgă la serviciile unei cosmeticiene calificate.

Dr. E. V.

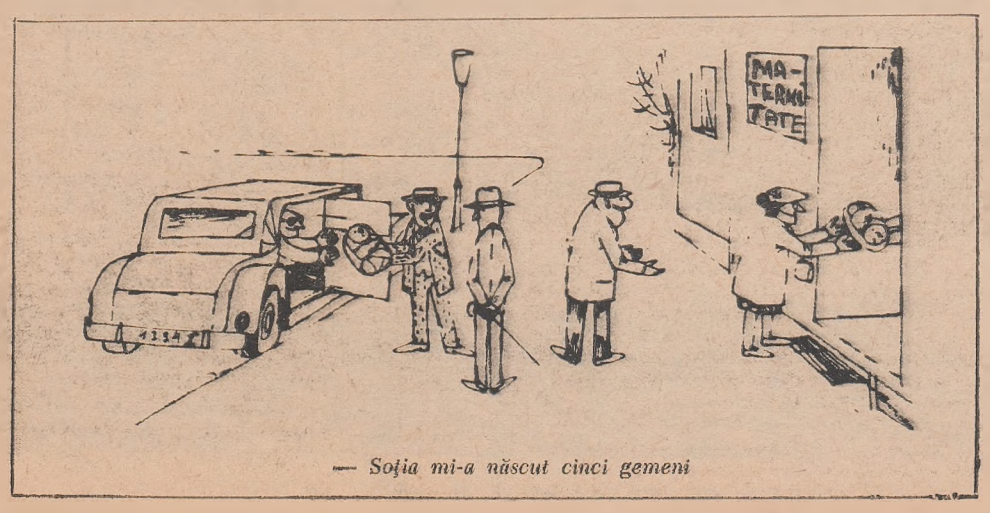

— Soția mi-a născut cinci gemeni

ȘTIAȚI CĂ...

...Accesele de tahicardie paroxistică, rebele la medicația obișnuită, pot fi oprite dacă se aplică în jurul gîtului o pungă cu gheață în formă de colier ? În cîteva secunde ritmul cordului redevine normal.

...Învelișul grăunțelor de ovăz conține o substanță care protejează împotriva apariției cariilor dentare ? Substanța respectivă exercită o profilaxie eficace contra cariilor în 60—70 la sută din cazuri.

...S-a constatat că primul focar de infecție a turbării se află la lilieci, care transmit virusul prin contaminarea cu excrementele lor sau prin simplu contact ?

...Administrarea fluorului la femei în timpul sarcinii previne cariile dentare la copii ?

...Cafeaua decofeinizată își păstrează acțiunea excitantă întrucît în cafea, în afară de cofeină, mai sînt și alte substanțe chimice care au acțiune excitantă ?

Poșta medicului

LILI RADIAN — București : 1) Este absolut necesar să faceți o radioscopie gastrointestinală și un tubaj gastric pentru precizarea diagnosticului, după care reveniți. 2) Folosiți Pasinal 1—2 lingurițe seara la culcare alternativ cu Bromosedin 1—2 tablete (la distanță de 1—2 ore) seara.

RODICA VLAD — Galați : Aveți probabil o deviație de sept nasal, anomalie care poate fi corectată ușor pe cale chirurgicală. Vă recomandăm să vă adresați unui specialist O.R.L.

NELU V. — București: 1) Cauza surzeniei lui Beethoven nu este deplin elucidată. Medicii timpului au considerat-o ca o urmare a unei febre tifoide sau a unei gripe. Alții au socotit-o ca o complicație a unei infecții luetice cu prinderea labirintului sau ca o otoscleroză sau, în fine, ca o consecință a încordării și epuizării psihice, așa cum credeau Romain Rolland și doctorul Marage. 2) Vă recomandăm cartea „Cultura fizică și sănătatea" de dr. Ioan Drăgan, recent apărută în Editura Medicală, unde veți găsi un program de exerciții în cazurile de **picior plat.**

P. V. — Tr. Severin : Nu ne-ați precizat ce fel de tahicardie paroxistică aveți : organică sau nervoasă? Este vorba cumva de un hipertiroidism, o infecție de focar, abuz de toxice (tutun, cafea) sau o maladie cardiacă ? Unele tahicardii cedează la manevre simple de felul celor descrise de dv. sau ținerea forțată a respirației, după o inspirație profundă. Puteți folosi pentru calmare : Rp. Bromură de sodiu 6 g + Cloral hidrat 3 g + Luminal sodic 0,50 g + Sirop simplu 50 g + Apă distilată 150 ml. D.S. int. : 2—3 linguri pe zi. Tratamentul cu chinidină sau digitală se administrează **numai** cu avizul medicului.

SABĂU M. — Zalău : 1) Sînt probabil fenomene alergice, care nu necesită un tratament special și care vor dispărea după pubertate. 2) Pentru creșterea părului sînt multe preparate și rețete, dar (în afară de faptul că eficacitatea lor nu e niciodată prea mare), trebuie să ne mai dați și alte amănunte spre a vă putea recomanda ceva. Așteptăm.

EVA SÎRBU — Buzău : Tranchilizantele nu sînt lipsite de riscuri. Ele dau deseori fenomene secundare, ca: somnolență, lipsă de putere, amețeală, grețuri sau scăderea leucocitelor din sînge. Nu le folosiți fără avizul medicului și limitați durata tratamentului.

ION BOANCĂ — Orșova: Diagnosticul care vi s-a pus este just. Tratamentul, fiind vorba de o afecțiune cronică, nu aduce decît ameliorări trecătoare. Se recomandă: aspirină, piramidon, antadol, infiltrații locale cu xilină și hidrocortizon. În formele severe: raze Roentgen. Cură balneară cu ape iodate și sulfuroase sau radioactive (Govora, Bazna, Herculane, Pucioasa, Victoria, Techirghiol, Amara).

MAYER FREDERIC — Lugoj : Tratamentele care vi s-au aplicat sînt cele mai eficace. Vom publica un material despre stomatită. Este bine să faceți un examen biopsic pentru a înlătura temerile pe care le aveți.

BLĂNARU IOAN — Podul Iloaiei : Nu este cazul să vă alarmați. Prin căsătorie, toate fenomenele se vor remedia. Trebuie să aveți voință și să duceți o viață igienică, practicînd sporturi, exerciții fizice, băi reci alternînd cu băi calde. Ca tratament vă recomandăm: Tonozit și Calciu bromat intravenos 10 fiole lunar (1 pe zi) timp de 2—3 luni.

MARIN TOPOR — Mizil : 1) Este preferabil să beți laptele fiert, deși pentru a produce infecția tuberculoasă la om pe cale digestivă este nevoie de o cantitate de bacili de 3500 de ori mai mare decît pentru infecția aeriană (pulmonară). 2) Toate antibioticele folosite azi împotriva tuberculozei pot duce la apariția „rezistenței", de aceea conduita terapeutică trebuie dirijată de medicul specialist.

N. R. : Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului" se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au însă prioritate asupra celor prin poștă.

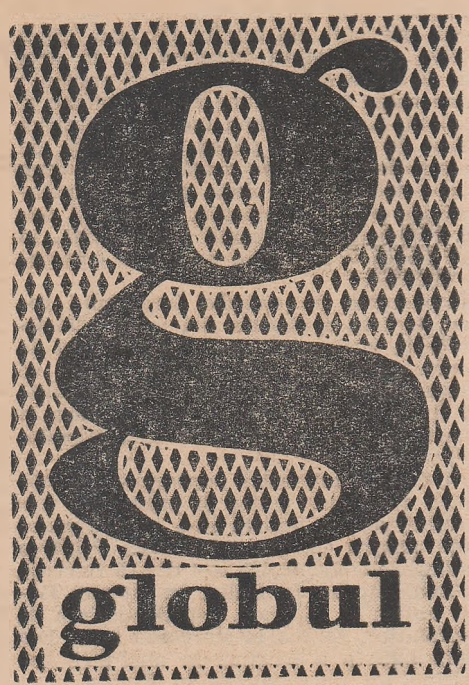

INSULA PAȘTELUI

În sud-estul Pacificului

Insula Paștelui, insulă de origine vulcanică din sud-estul Oceanului Pacific, a atras de multă vreme atenția opiniei publice mondiale. Descoperită în 1722 de navigatorul olandez I. Roggewen, insula, cu o suprafață de circa 160 de kilometri pătrați, a cunoscut lupte intestine și invazii ale negustorilor de sclavi, piraților și colonialiștilor care au lăsat urme adînci asupra micului triunghi de uscat, bogat în monumente arheologice.

Pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea populația de baștină a insulei, alcătuită din polinesieni stabiliți acolo prin secolele VIII-IX, se cifra la 3—4 000 de inși, împărțiți în vreo zece triburi. Dar în secolul al XIX-lea, negustorii de sclavi din Peru au exterminat aproape în întregime populația, distrugîndu-i în același timp și străvechea cultură. Pe la sfîrșitul secolului, guvernul chilian a dat insula în exploatare unei firme zootehnice din orașul Valparaiso.

În insulă, care are un relief muntos, există cîțiva vulcani stinși. Datorită climei tropicale, umede se cultivă cartoful dulce, trestia de zahăr și banane. Marele număr de vite cornute dau posibilitatea insularilor să exporte lînă și piele.

În 1953, insula Paștelui a trecut sub administrația marinei militare a Republicii Chile. Autoritatea supermă a devenit comandantul militar, care administra și o mare crescătorie de oi. Venitul obținut din vînzarea lînii acoperea cheltuielile de administrație. O dată pe an insula era vizitată de un vas care o aproviziona cu produsele necesare.

La sfîrșitul anului trecut, însă, presa chiliană a publicat știri despre o scrisoare, adresată de insulari președintelui Frei, în care ei cereau schimbarea regimului medieval existent în insulă. Președintele Frei a înaintat numaidecît Congresului un proiect de lege care prevede modificarea statutului insulei Paștelui și administrarea ei de către autoritățile civile. Camera deputaților din Chile a aprobat transformarea insulei într-o comună a departamentului Valparaiso, cu un consiliu municipal ales de populație și un primar numit de președinte. În momentul de față, o comisie guvernamentală specială studiază posibilitățile de dezvoltare economică a acestui teritoriu al republicii Chile.

V. Ivanov

SOMALIA

Semnele schimbărilor

Cînd evoc Mogadiscio, îmi aduc aminte de casele-i albe cu acoperișuri plate, de palmierii înalți, aud vuietul oceanului și ciripitul neobosit al miilor de lăstuni care zboară jos peste străzi.

Acum cîtva timp am predat limba rusă într-un institut din Mogadiscio, capitala Somaliei. Prima cunoștință cu orașul am făcut-o în cartierul unde am locuit mai mult timp. În curți, lîngă papayeri fragili (pomi fructiferi din America), sumedenie de cactuși își întindeau limbile de un verde spălăcit către cerul nespus de albastru. Iar vis-á-vis, pe un zid de piatră, se zbenguiau mai tot timpul două maimuțe îmblînzite de un italian...

În timpul zilei, străzile din Mogadiscio sînt destul de liniștite, dar după-amiază, cînd se mai potolește arșița și magazinele europene și prăvăliile arabe își deschid ușile, începe animația și zgomotul.

Institutul se află într-un cartier vechi, numit Hamra. De altfel, între ei, somalienii numesc așa întreg orașul. O veche legendă spune că pe acele locuri ar fi trăit odată Hamra, soția unui pescar. Cît despre Mogadiscio, acesta este un cuvînt arab stîlcit care înseamnă „reședința șahului". Conform unor surse arabe, orașul a fost înființat în secolul al X-lea de arabi și persani și a devenit mai tîrziu un mare centru comercial pe coasta orientală a Africii. Mult timp, orașul, ca de altfel toată coasta Somaliei, s-a aflat sub stăpînirea sultanului din Zanzibar.

Institutul se află la doi pași de stradă, în mijlocul unui parc imens. Din pricina climei tropicale, clădirea are ferestre numai pe partea ferită de soare.

— Institutul nostru are o vechime de mai bine de zece ani — mi-a spus directorul M. Michele Pirone. În acest răstimp el a fost frecventat de aproximativ 650 de studenți. Din păcate, însă, numai 80 au obținut diplome. Mulți studenți au căzut la examene iar alții nu pot face față cheltuielilor legate de studii : 120 de șilingi (somalieni) pe an... Cum aproape toți studenții noștri lucrează, cursurile au loc după-amiaza. Durata studiilor e de doi ani. După ce absolvă cursurile de drept sau economie, cei mai mulți studenți intră în administrație, ceilalți devin profesori.

Tot M. Pirone mi-a mai spus că institutul nu asigură studii universitare complete. Absolvenții care vor să-și continue studiile într-un institut de învățămînt superior din străinătate nu sînt admiși decît în anul trei.

Sălile de curs, mici, sînt foarte agreabile. Cele patru amfiteatre au fiecare cîte 50 de locuri. La parter se află o sală mare de curs, administrația și biblioteca cu 4500 de volume.

...În timpul șederii mele în Somalia am făcut o călătorie în sudul țării și anume în regiunea cursului inferior al Giubei. Primul popas l-am făcut la Gelib, un tîrgușor din vecinătatea Giubei, alcătuit din cîteva străzi nepavate, mărginite de căsuțe din lemn. În piață se vindeau banane, fructe de papayer și de mango, roșii mici cît boaba de strugure, napi, carne de cămilă și de pasăre. Era o lume pestriță, în care predominau totuși africanii...

M-am interesat, firește, de școala din localitate. Amplasată în afara orășelului, în două clădiri de piatră fără etaj, școala avea numai cinci clase și era frecventată de 130 de elevi. Întrucît ajunsesem înainte de începerea cursurilor, am fost invitat să asisț la o lecție. Cel mai mult m-a frapat faptul că în cele cincizeci de minute cît a durat lecția, învățătorul a vorbit, pe rînd, în trei limbi : somaliană, arabă și italiană. Apelul și întrebările ajutătoare le-a pus în limba somaliană, regulile de aritmetică le-a explicat în arabă iar lecția de geografie în italiană...

După ce m-am întors la Mogadiscio am stat de vorbă cu ministrul Instrucției publice.

— În momentul de față — mi-a spus ministrul — revizuim treptat programele de învățămînt lăsate de străini. Profesorii noștri cultivă la elevi dragostea de patrie, interesul pentru istoria ei, care cuprinde multe pagini glorioase. Principalul nostru obiectiv este de a așeza formarea tinerei generații pe temeiuri naționale, pentru a putea trece apoi la învățămîntul în limba maternă...

Dmitri Stepancenko

Peisaj caracteristic pentru Somalia

CEYLON

Țara verii veșnice

Ceylonul e o minune a naturii, o țară cu vară veșnică.

Peisajul splendidei insule este extrem de variat. Caracteristică e, desigur, în primul rînd luxuriantа vegetație tropicală. Dar după ce treci dincolo de pădurile de palmieri și de coasta arsă de soare și populată de maimuțe, poți ajunge în jungla înăbușitoare și deasă, cu leoparzi și cobra. Lianele, uneori cu o lungime de trei sute de metri, sînt înlocuite de arbori de cauciuc și de arbuști de cacao, care cresc la umbra lor. Sau poți da de savane, asemănătoare cu cîmpiile de pe meleagurile noastre, ori de malul unor lacuri sărate sau de un deșert mort, fără urmă de copaci sau tufișuri. După cum tot în Ceylon există și regiuni cu lacuri și mlaștini în care mișună crocodilii. În sfîrșit, după un drum în serpentine, poți da de munți cu plantații pe care se cultivă cel mai bun ceai din lume, iar ceva mai sus, dincolo de nori, suflă un vînt rece, încît locuitorii trebuie să poarte haine groase de lînă.

Trei sferturi din suprafața Ceylonului e acoperită cu păduri. Arborii au tot felul de nume ciudate : de pîine, de fier, de catifea, negru, roz, de balsa, arborele-ploaie, care păstrează apa în frunzele-i în formă de sac, arbori cu flori care se hrănesc cu insecte, o sumedenie de pomi fructiferi care rodesc fructe cunoscute și necunoscute de noi : banane, papaya, mango etc.

Dar pe primul plan sînt palmierii. În insulă circulă chiar o zicală : „În Ceylon există trei noțiuni sacre : mamă, vacă și palmier". Mai întîi am fost surprins, dar apoi am înțeles că în Ceylon palmierul are, într-adevăr, o importanță vitală pentru insulari, cărora le furnizează atît hrana cît și materialele de construcție. S-a calculat că ceylonezii dau palmierilor peste 800 de utilizări.

E adevărat că printre aceste utilizări se numără și unele de acest fel : o floare de palmier așezată lîngă leagănul unui nou născut îl apără împotriva duhurilor rele.

Din nuca de cocos se pregătesc o sută de feluri de bucate și de băuturi — iar natura oferă anual harnicilor agricultori din insulă două miliarde de nuci.

— Ce oraș v-a plăcut mai mult ? m-a întrebat într-o zi un tînăr tehnician ceylonez.

Trebuie să recunosc că nu mi-a fost ușor să răspund la întrebare. Cu excepția lui Trincomalee, așezat pe coasta răsăriteană, am vizitat aproape toate orașele mai mult sau mai puțin importante din Ceylon, fiecare cunoscut prin altceva. Unul e celebru ca port, altul prin capodopere arhitectonice sau sculpturale, al treilea e faimos prin pietre prețioase, altul e centru comercial sau are o climă blîndă. Și pretutindeni există palmieri, flori, munți sau oceanul — adică pretutindeni stăpînește frumusețea.

Știam că tînărul ceylonez se născuse lîngă Kandy, centrul regiunii muntoase din Ceylon, de aceea am spus :

— Poate că cel mai frumos e Kandy.

Dar și în realitate Kandy e cel mai minunat oraș din insulă. Așezat în preajma unui lac artificial, populat de broaște țestoase sacre și de pești nu mai puțin sacri, care nu pot fi pescuiți și cu atît mai mult mîncați, Kandy e împrejmuit de munți și păduri tropicale. Pe malul lacului se află un templu care adăpostește cele mai de seamă moaște ale budiștilor — un dinte al lui Buda, ferecat în șapte sarcofage de aur împodobite cu rubine și safire imense de Ceylon.

Nu departe de Kandy, la Peradeni, se află o universitate și o splendidă grădină botanică cu zeci de mii de arbori fantastic de frumoși. Unul dintre ei, de exemplu, are niște crengi lungi de 25 de metri. Și tot acolo se află o alee de palmieri înalți de treizeci de metri sau orhidee care, cînd înfloresc, se desfac în 26 de tulpini înalte de un metru și avînd fiecare cîte o sută de flori.

Cînd spui Ceylon te gîndești, însă neapărat și la elefanți. Uriașele patrupede pot fi întîlnite pretutindeni : în grădina zoologică din Colombo, unde un uriaș sur dădea în leagăn niște copii ; la încărcatul copacilor în camioane ; la scăldat. A fost o vreme cînd în insulă elefanții trăiau liber și în locul unde se adunau erau atîrnate niște plăcuțe pe care scria :

„Atenție : elefanți !"

Dar în timpul dominației coloniale elefanții au fost exterminați fără milă, încît acum bietele animale ar putea să atîrne, la rîndu-le, indicatoare :

„Atenție : oameni !"

— Vremea elefanților a trecut — mi-a spus proprietarul unei brutării din Colombo. Și nu numai pentru că au rămas puțini, ci și pentru că un elefant de tracțiune costă cîteva mii de rupii. E adevărat, un autocamion basculant e de trei ori mai costisitor decît un elefant, în schimb întreținerea lui costă mult mai puțin și în afară de asta „trăiește" mai mult decît coloșii cenușii. Din păcate, însă, Ceylonul are prea puțini dolari.

În afară de factoriile de ceai și de niște fabricuțe pentru prelucrarea nucilor de cocos, care aparțin unor capitaliști străini, industria Ceylonului este încă slab dezvoltată. Colonialiștii socoteau că e mai avantajos pentru ei să exporte materii prime : ceai, cauciuc, copra și să importe produse industriale și chiar produse alimentare. Deși în insulă se obțin cîte două-trei recolte de orez pe an, totuși Ceylonul importă orez. Oceanul dă pește din belșug — care e prins uneori cu cîrligul, chiar fără nadă — dar țara importă pește, și încă uscat, din depărtata Australie. Ceylonul n-are o industrie piscicolă.

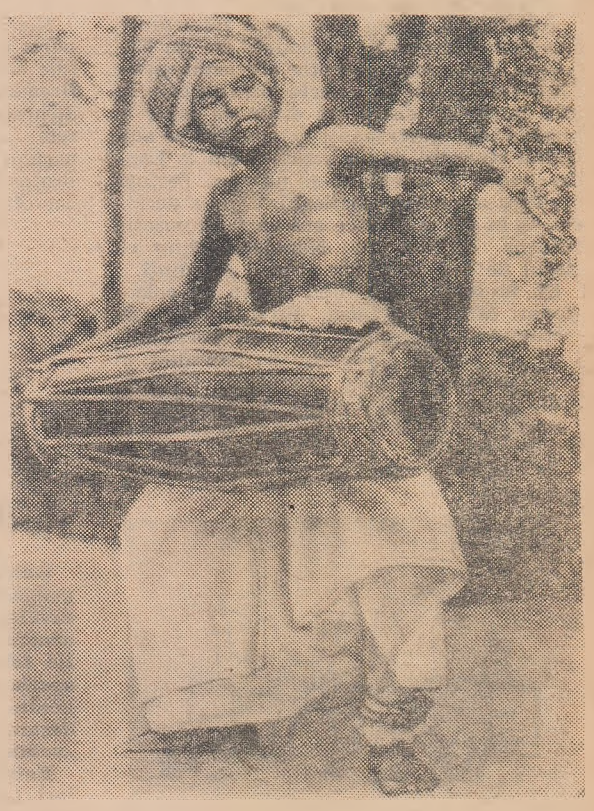

Băiețel din Ceylon

Ceylonul are multe minuni. Aproape fiecare locuitor e pasionat de artă. Unii dansează splendid, alții desenează, cîntă la diferite instrumente muzicale sau vocal. Aș spune chiar că fiecare ceylonez simte nevoia de a fi cît mai aproape de acest domeniu de activitate. E un lucru pe care-l poți constata nu numai admirînd străvechile și modernele monumente arhitectonice, de sculptură, pictură, artă decorativă, dansurile și cîntecele acestui popor talentat, nu numai cînd vizitezi Colegiul de artă din Colombo ci în toate orașele și satele din insulă.

Ceylonul e o țară cu un glorios trecut istoric despre care mărturisesc milenarele monumente de artă, ruinele „Palatului de aramă" din Anuradhapura, sculpturile în piatră din Polonnaruva, genialele fresce din Sigiria. Dar Ceylonul mai e și o țară a viitorului, împrejurare de care îți dai seama mai ales cînd vezi cîrdurile de copii în uniforme albe ca zăpada, mergînd la școală. Și cu cîtă plăcere și sîrguință învață !

Iuri Arbat

ETERNUL UMAN

De-ale colecționarilor

Pasiunile omenești pot fi calificate în fel și chip, în funcție de natura lor și de cel care le judecă. Cînd e vorba, însă, de o anumită slăbiciune, foarte răspîndită, ridicată de entuziaști la rangul de pasiune (răuvoitorii o numesc manie), calificativul „ciudat(ă)" e cel mai frecvent. E vorba de pasiunea — respectiv mania — colecționării.

Pare, într-adevăr, ciudată rîvna cu care unii oameni caută, admiră, cumpără, schimbă... frunze veștede, ace de patefon, etichete de pe sticle de bere, cutii de țigări. Unii colecționează fluturi, samovare, pene de păsări, alții adună ambalaje de bomboane, creioane, ziare vechi, pipe și cîte și mai cîte alte obiecte. Căci atunci cînd e vorba de colecții, gusturile oamenilor sînt de o varietate infinită. Se cunosc colecții de penițe de scris și de fluiere, de turtă dulce și de păpuși, de canari vii și de soldați de plumb, ca să nu mai vorbim de binecunoscutele și aproape banalele colecții de timbre, cărți poștale, monede, ceasuri, insigne. Acum vreo 50 de ani în Australia a cunoscut o adevărată vogă colecționarea de bilete de tramvai și de autobuz iar în Europa de etichete de geamantane. Recent, într-un orășel din Franța s-a constituit o asociație — prima de acest fel! — a colecționarilor de etichete de pe ambalajele de brînzeturi.

După ce, zeci de ani, oamenii și-au demonstrat capacitatea de a îndrăgi cele mai surprinzătoare obiecte și de a le aduna în mari cantități, ar fi firesc ca astăzi nici o pasiune omenească să nu mai pară extravagantă. Dar ziarele continuă să se minuneze de ciudatele gusturi ale unor colecționari care, nu e mai puțin adevărat, oricît am fi de blazați în această privință, ne fac să zîmbim. Aflăm, de pildă, din revista „Znanie-Sila", că L. Boswell colecționează automobile de curse care au stabilit recorduri mondiale sau că brazilianul B. Riverto e posesorul unei colecții de peste 7 000 de cărți plicticoase. Un francez din Brest a adunat o impresionantă colecție de meniu-uri, începînd cu lista de bucate a unui prînz oficial dat de Napoleon al III-lea, imprimată pe o placă subțire de aur, și terminînd cu unul din meniu-urile unui Rotschild, tipărit nici mai mult nici mai puțin decît pe șase pagini.

Julio Lobo, unul din „regii zahărului", colecționează obiecte personale ale lui Napoleon Bonaparte. Colecția are acum peste 200 000 de astfel de obiecte, printre care se află la loc de cinste un dinte de lapte al împăratului, păstrat într-o montură de aur. Luînd cuvîntul la un banchet dat la Londra (unde a reușit să-și procure periuța de dinți a marelui corsican), Lobo a declarat că în cel mult zece ani va fi în posesia tuturor dinților lui Napoleon, chiar cu riscul de a-și sacrifica proprii săi dinți.

Și, în sfîrșit, o ultimă figură de colecționar. Mister Owlhost, din Londra, colecționează... pantaloni de mari personalități. El posedă o pereche de pantaloni ai lui Napoleon (la care zadarnic rîvnește Julio Lobo), ai lui Ludovic al XIV-lea, ai președintelui S.U.A. — Wilson, ai lui Kant, Beethoven etc.

Într-adevăr, nenumărate sînt pasiunile omului...

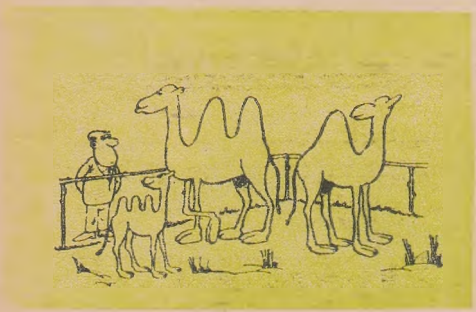

Fără cuvinte

SECRETE PROFESIONALE

Magia neagră și femeile

Pe o străduță liniștită din centrul Londrei se află o casă care nu s-ar deosebi prin nimic de clădirile vecine dacă deasupra intrării n-ar atîrna o firmă bizară: „Cercul magic". Casa aparține sindicatului... lucrătorilor în magia neagră și albă. Respectivul sindicat a luat ființă în 1905, cînd la Congresul internațional al prestidigitatorilor s-a hotărît să fie creată o organizație care să reunească oameni cu profesii mai puțin obișnuite: iluziniști, jongleri, scamatori, hipnotizatori ș.a.m.d. Scopul sindicatului, se spune în statut, este de a ridica prestigiul profesiilor susmenționate, de a perfecționa măiestria celor ce le practică, de a apăra drepturile de autor asupra anumitor trucuri, de a păstra secretul profesional.

Sindicatul lucrătorilor în magia neagră și albă numără 1400 de membri. Cei mai celebri prestidigitatori din zeci de țări sînt membri ai acestui sindicat. Care sînt condițiile de înscriere? Dreptul de a face parte din sindicat îl are orice bărbat care a împlinit 18 ani și a trecut un examen special ce-i conferă titlul de prestidigitator. Examenul constă din prezentarea unui număr pe care nici un membru al comisiei nu-l cunoaște și deci nu-l poate reproduce.

În fiecare săptămînă, la clubul sindicatului au loc consfătuiri secrete în cursul cărora sînt demonstrate și analizate trucuri noi și se organizează întreceri de abilitate și ingeniozitate.

Se întîmplă, deși destul de rar, ca la aceste consfătuiri să fie invitați și oameni străini. Spectatorul care reușește să dibuiască secretul trucului primește un premiu iar trucul e „scos din circulație". De cele mai multe ori premiul constă dintr-un bilet de intrare la Muzeul de magie neagră și albă, unde se află adunate materiale din toate timpurile și țările, începînd cu ustensilele magicienilor din Egiptul antic și terminînd cu echipamentul complex al prestidigitatorilor secolului atomic.

Nici o persoană de sex feminin nu face parte din sindicat și nu e admisă la ședințele secrete. De ce? La această întrebare firească doctorul Holland, secretarul sindicatului, răspunde de obicei prin cuvintele: „Pentru că unul din scopurile sindicatului nostru este păstrarea secretului profesional. Iar femeile, cînd e vorba de secrete..."

(Din „Znanie-Sila")

Cosmonautul A. A. Leonov, bun desenator, nu se dă în lături să glumească pe socoteala prietenilor. Pe Iuri Gagarin și Andrian Nikolaev, de pildă, și i-a închipuit la vînătoare de cocoși de munte. (Desen din ziarul de perete al cosmonauților).

ESTETICA NAVALA

Podoabele corăbiilor

Galerele egiptene, luntrile feniciene, goeletele olandeze, nefelele englezești, caravelele spaniole, caracele genoveze erau ornamentate, de cele mai multe ori, cu tot felul de figuri ce trebuiau să bage în sperieți pe dușmani. Pe bordurile și velele acestor vase se scriau cuvinte magice, descîntece și rugăciuni și se zugrăvea „ochiul mînios al celui de sus".

Egiptenii își vopseau corăbiile în culori tari: roșu, galben, verde, negru. Pe basoreliefurile templului din Karnak, care păstrează imagini ale navelor de altădată, se deslușesc, la prova, capete încoronate iar la pupa chipul unei regine, înconjurată de figuri simbolice. În locul unde la navele moderne se află nările — orificiile pentru lanțurile ancorei — egiptenii plasau nelipsitul „ochi mînios".

Grecii și romanii înălțau etrava (o bîrnă încovoiată care forma prova vasului) deasupra punții, dîndu-i forme bizare, uneori de șarpe, alteori de dragon sau gît de lebădă. Această ornamentație a etravei era cunoscută sub denumirea de galion. Sub galion stătea scris numele vasului și al zeului protector iar și mai jos erau sculptate figuri simbolice de animale sfinte. În timpul luptelor galioanele se scoteau iar în cazul cînd erau lăsate la locul lor erau apărate cu dîrzenie, ca și steagul.

În Evul mediu arta ornamentării corăbiilor a cunoscut o și mai mare înflorire. Se pare că cei mai iscusiți meșteri decoratori au fost normanzii. Ei au împodobit luntrea regelui Kanut, de pildă, cu un dragon uriaș, admirabil executat, polcit cu aur. Pînzele, drapelele și flamurile corăbiilor lui Henric al VIII-lea, rege al Angliei, erau confecționate din brocat.

O frumoasă tradiție de ornamentare a vaselor a existat în Rusia. Diplomatul englez J. Harvey (sec. XVI) descrie, în ale

Doi amirali pensionari își spun anecdote

sale „Însemnări din Moscova", corăbiile pe care meșterii ruși au sculptat dragoni, vulturi, animale fabuloase. Mai tîrziu a devenit tradițional capul de leu cu coamă bogată și botul larg deschis.

Spre sfîrșitul secolului XVIII arhitectura corăbiilor s-a orientat spre forme mai practice și mai sobre. Culorile vii s-au făcut din ce în ce mai rare. Galioanele au supraviețuit, însă, ajungînd pînă în zilele noastre dacă nu ca un element obligator, cel puțin ca unul tradițional și pitoresc.

N. Odnoralov

JOCUL ARMELOR

Acești războinici (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) și-au pierdut armele (A, B, C, D, E, F, G, H). Dacă nu-i puteți ajuta să și le găsească, trimiteți-i la pag. 12.

BIOGRAFIA OBIECTELOR

Batista și utilizările ei

Acest elementar obiect de toaletă a început să fie folosit sistematic abia în secolul trecut, iar pînă atunci... Dar să nu ne grăbim căci istoria batistei numără, totuși, două mii de ani.

Primele știri despre apariția batistei ne-au parvenit din secolul III î.e.n. Două motive au prilejuit folosirea ei, în acei ani, de către aristocrații greci și romani: clima caldă a regiunilor mediteraniene și eticheta. Așadar, prima menire a batistei a fost de a usca pielea transpirată, de unde și denumirea de „sudarium". În timp ce și-l trecea peste față, posesorul petecului de pînză își ștergea, discret, și nasul, căci suflarea nasului era socotită, în acea epocă, o încălcare grosolană a bunelor maniere.

Împodobită cu culorile Imperiului roman, batista a căpătat noi adepți. Treptat, însă, locul „sudariului" a fost luat de „orariu" (pentru gură). Cunoștințele se salutau fluturîndu-și orariile iar împăratul îl flutura în semn de condamnare la moarte sau de grațiere a gladiatorului învins.

În timpul migrației popoarelor, al năvălirii triburilor gotice și prăbușirii imperiului roman batista și-a încetat existența pentru mai multe secole. Printr-o ciudată coincidență i-a fost dat să renască, în Evul mediu, în Italia, pe ruinele Romei antice și, din nou, sub denumirea de „fazzoletto", servea la ștergerea feței. Din Italia batista a pătruns în alte țări, cunoscînd un mare succes în Franța.

La Paris, în timpul domniei lui Filip al IV-lea cel Frumos (1285—1314) comerțul cu batiste era în floare. Dar batista franceză a fost și un foarte important atribut al toaletei feminine. Confecționată din țesăturile și dantelele cele mai fine și îmbibată cu parfum ea era folosită drept evantai. De foarte multe ori batista servea la alungarea muștelor, de unde i se trage și numele: **mouchoir.**

Batista a fost, vreme îndelungată, un articol de lux accesibil doar păturilor privilegiate. În 1530, de pildă, autoritățile din Augsburg au decretat că păturile de jos au voie să-și confecționeze haine numai din anumite țesături și că li se interzice achiziționarea și folosirea batistelor. Nu-i deci de mirare că „marșul triumfal" al batistei a început abia cu un secol în urmă.

V. Solonin

TURISM

Castelul Dulcineei

Unde s-a născut Dulcineea, iubita lui Don Quijote? Cervantes ne spune că era de fel din Toboso. Acum vreo 40 de ani alcadele din Toboso, om energic și vanitos, a hotărît să dovedească cu orice preț că Dulcineea n-a fost un personaj imaginar și că în Toboso a trăit într-adevăr cîndva o făptură cu acest nume. El a descoperit chiar, pe ruinele unei clădiri, urmele unui blazon, ceea ce l-a făcut să boteze clădirea „Castelul Dulcineei".

Toboso se află pe „drumul lui Don Quijote", străbătut zilnic de mii de turiști. Pe malul lacului de lîngă oraș se construiește acum un hotel încăpător și un „muzeu al dragostei" dintre eroii nemuritorului roman. Muzeul va adăposti arme, mobile, ustensile din secolul XVII și chiar căpăstrul „original" al Rosinantei.

La cîțiva pași de „Castelul Dulcineei" se înalță o colină pe care se mai află ruinele unei mori vechi, una din morile cu care s-ar fi luptat neînfricatul hidalgo. Într-un cuvînt, cetățenii orășelului spaniol Toboso se străduiesc din răsputeri să reînvie paginile admirabilei opere a lui Cervantes. Iar afluența de turiști le răsplătește cu dărnicie eforturile.

N. Fedosiuk

16 zile care nu se pot uita

(Urmare din pag. 4-a)

Fără să-şi ia mîna de pe cheia aparatului, Valea se uită întrebătoare la Kuzneţov. Acesta, însă, nu putea întrerupe o emisiune atît de importantă din pricina vizitei inopinate a bunilor săi „prieteni".

— Dezbracă-te iute şi urcă-te în pat — porunci el fetei. Vîră aparatul sub pat şi cheia sub plapumă. Eşti bolnavă. Ai înţeles? Tu, Nikolai, treci în bucătărie şi stai la pîndă...

Într-o clipă Valea fu în pat. Un singur lucru nu putea înţelege: ce să facă cu căştile? Nu erau o cheie cu care se putea lucra şi sub plapumă — locul lor era la urechi!...

Între timp, însă, Kuzneţov adusese din camera vecină o bucată de vată şi nişte tifon:

— Eşti grav bolnavă, te dor dinţii de nici nu poţi vorbi. Ai înţeles?

Pentru a amortiza zumzetul miniaturalelor căşti, Kuzneţov aşeză peste ele nişte tampoane mari de vată iar deasupra o fîşie de tifon şi apoi o basma de lînă. Înfofolită cum era, Valea părea un copil bolnav de oreion.

După ce sfîrşi „pansamentul", Kuzneţov ceru Valiei, prin semne, să continue transmisia.

Cîteva secunde mai tîrziu la uşa de la intrare se auziră nişte ciocănituri puternice. Paul Sibert deschise:

— A, voi sînteţi? Martin şi Klaus! Bine c-aţi făcut c-aţi trecut pe aici. Tocmai mă gîndeam cum să-mi petrec seara. Sînt întotdeauna bucuros de oaspeţi, mai ales cînd e vorba de prieteni.

— Aşa mi-am spus şi eu — interveni deşiratul Hauptmann Klaus — că nu există în oraşul ăsta blestemat ofiţer mai ospitalier decît Paul Sibert. De altfel, n-am venit cu mîna goală. Uite ce-am adus — rosti el şi, desfăcînd pachetul, aşeză pe masă patru sticle cu lichior de ouă şi nişte gustări.

Se porni un chef pe cinste. Deodată, Oberleutnantul Martin observă într-un cuier lîngă uşa care dădea în camera vecină o rochie şi un batic... Începu să hohotească bucuros:

— Ia te uită, are în vizită o femeie şi nici n-o arată prietenilor. Invită-ţi, te rog, frumoasa aici!

— Ba nu-i frumoasă deloc — încercă să iasă din încurcătură Kuzneţov. E o rudă a gazdelor mele, cam bolnavă. Dacă o invităm, ne strică tot cheful.

Dar „prietenii", băuţi peste măsură, nu mai puteau fi potoliţi. Dînd cu zgomot scaunele într-o parte şi zîmbind galeş, Martin şi Klaus se îndreptară spre camera unde Valea transmitea. Nenorocire... Nici chiar uciderea celor doi hitlerişti n-ar fi putut împiedica demascarea „Oberleutnantului Sibert". Dar n-avea de ales. Urmărindu-i din ochi pe hitlerişti, Nikolai Ivanovici vîrî mîna în buzunarul pantalonilor şi apucă pistolul de care nu se despărţea niciodată. În spatele uşii de la bucătărie stătea la pîndă, cu mîna pe trăgaciul revolverului, Nikolai Prihodko...

(Continuare în numărul viitor)

ABONAŢI-VĂ LA

„Veac nou"

Preţul abonamentului: pe 12 luni 40 lei, pe 6 luni 20 lei, pe 3 luni 10 lei.

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

ŢESĂTURI IMPRIMATE:

- DIFTINĂ
- FINET
- BORSEC, INDIAN
- ENKA-PIJAMALE

şi ţesături vopsite în fir şi în bucată pentru cămăşi şi costume produse de

ÎNTREPRINDERILE TEXTILE GALAŢI

CONSUMAŢI PRODUSELE LACTATE

SIBIANA

Cooperativa „IGIENA"

Sediul central: Bucureşti
Str. Dr. Pasteur 60
Telefon 15.91.02

Execută prin unităţile sale din întreg cuprinsul oraşului Bucureşti, cu personal de înaltă calificare profesională:

- Coafuri moderne pentru femei
- Cosmetică
- Vopsitul părului în toate nuanţele
- Ondulaţiuni permanente: naturale, reci şi în ulei
- Manicure
- Pedicure
- Şampon
- Frecţii
- Masaje faciale
- Spălatul capului
- Tunsori moderne pentru bărbaţi

Saloane speciale de frizerie şi coafură

COMPLEXUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI

PRODUCE:

PLĂCI AGLOMERATE CU RĂŞINI UREOFORM-ALDEHIDA DIN AŞCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICAT.

Economice, stabile, grosimi uniforme, randament sporit la croire, perfect plane, formate practice, se pot furnirui etc.

Greutate specifică 60 kg/mc.

Grosimi: 8, 12, 16, 19, 22 mm.

Formate: 1830/3660, 1830/1830, 2440/1839, 1220/1830 mm.

DOMENII DE UTILIZARE

• Mobilier • plafoane • pereţi despărţitori • amenajări interioare • vagoane tramvaie • lambriuri • construcţii navale etc.

C.I.L. BRAILA

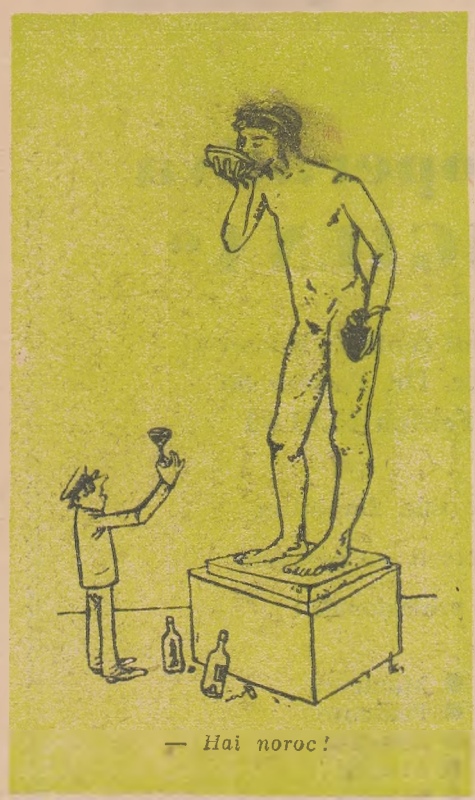

— *Hai noroc!*

O specie deosebită de mamifere

În timpul cercetărilor mele biologice am descoperit o mare lacună în ştiinţa despre mamifere. Nici o lucrare ştiinţifică nu aminteşte despre o specie aparte — deşi foarte răspîndită — de mamifere: specia soţ. De aceea am hotărît să umplu lacuna fie măcar şi printr-un mic articol ştiinţific. În redactarea articolului am folosit izvoare diferite — începînd cu biblia şi terminînd cu teoria lui Darwin. Dar cele mai utile mi-au fost propriile mele observaţii, precum şi experienţa prietenelor mele: de cîţiva ani fiecare dintre noi are în casă cîte un exemplar din specia soţ.

Originea soţilor

Mamiferul soţ se trage din bărbatul îndrăgostit. Dragostea e o stare provizorie, trecătoare, care dispare o dată cu transformarea bărbatului în soţ. Simptomele dragostei sînt: bărbatul oferă flori şi parfumuri, lansează priviri galeşe şi, în cele din urmă, manifestă un sentimentalism sporit. Toate acestea în ansamblu sînt analoge cîntecelor primăvăratice de dragoste ale sturzilor. Dar principalul simptom al dragostei e tendinţa bărbatului de a deveni soţ. În ziua în care e în curs de devenire el se înfăşoară într-o gogoaşă neagră, denumită ştiinţific costum de mire, şi emite un sunet nedeslușit, tremurat, care seamănă cu cuvîntul „da". După această zi pentru noi începe o perioadă în care soţul, chiar dacă din cînd în cînd cumpără flori, le aduce în buzunar sau în servietă. Fenomenul poate fi explicat prin persistenţa unor excitaţii ale scoarţei cerebrale din perioada de dragoste. Cu timpul, centrii nervoşi se înhibă şi atunci transformarea bărbatului îndrăgostit în soţ poate fi socotită definitiv încheiată.

Cîteva particularităţi de comportare

Dimineaţa, la sculare, se miră că i se serveşte ceaiul prea fierbinte. Aceasta do-

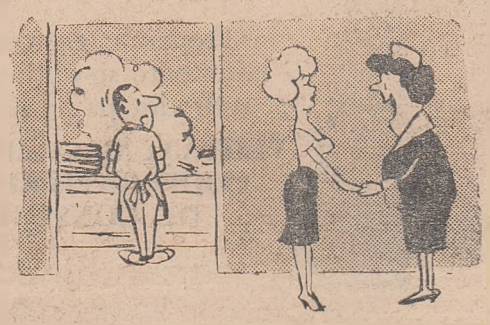

— *Cum reuşeşti să-ţi păstrezi mîinile aşa de catifelate?*

vedeşte o insuficientă cunoaştere a legilor elementare ale fizicii, care arată că apa fierbe la o temperatură de 100 de grade, chiar dacă sîntem foarte grăbiţi. Apoi vociferează pe motivul că nu găseşte o batistă curată. În aceste momente e veninos şi nu se recomandă să fie întărîtat. Apoi pleacă la lucru. Şi cu toate că de sute de ani soţii pleacă dimineaţa la lucru ei continuă să se socoată eroi şi pretind ca soţia să le poarte un respect multilateral.

Din cele spuse mai sus se vede că acest mamifer nu e înzestrat cu un spirit de observaţie dezvoltat, altminteri ar fi remarcat de mult că lucrează nu numai el, ci şi soţia.

Acasă îşi petrece o bună parte din timp în faţa televizorului şi a ziarului sau doarme, acoperindu-şi faţa cu ziarul. Comportarea lui se modifică brusc în cazul cînd se întîlneşte cu alţi reprezentanţi ai aceleiaşi specii de mamifere. Soţii merg împreună „să bea un păhărel", ca să folosim o expresie ştiinţifică. În aceste condiţii soţul devine vesel şi chiar turbulent.

Cîteodată se poate observa că soţul ne fixează cu o privire lungă şi gînditoare. Am reuşit să stabilim, pe cale experimentală, că în acele clipe el se gîndeşte ce bine a dus-o pe vremea cînd nu era căsătorit şi ce gustos gătea mămica lui.

Rezistenţa soţului la boli

Judecînd după îndelungi observaţii, această rezistenţă lipseşte cu desăvîrşire. Deşi specia soţ face mare caz de constituţia sa robustă, observaţiile arată că un guturai banal îl îndispune într-atît încît îl face să se intereseze de condiţiile de funcţionare a crematoriului. Exemplarele mai stoice nu se gîndesc din primul moment la moarte, dar în orice caz se instalează în pat, scoţînd gemete prelungi.

Susmenţionata specie de mamifere reacţionează cel mai prost la durerea de dinţi. Exemplarele relativ fricoase îl imploră pe doctor să le anestezieze toată jumătatea de sus a corpului. Exemplarele mai energice sînt în stare să-l muşte pe doctor cu ultimii dinţi sănătoşi.

Putem trage vreun folos de pe urma soţilor?

Soţii domesticiţi, educaţi cu grijă şi răbdare, pot fi cîteodată folositori în casă. Îi putem utiliza la spălatul vaselor, la deschiderea cutiilor de conserve şi, uneori, la ştersul prafului în locuri pînă la care nu ajungem. Din cînd în cînd fac cumpărături dar nu-s în stare să memoreze o cantitate mai mare de trei-patru lucruri.

Dar soţii cu caracter nărăvaş refuză să îndeplinească chiar şi aceste funcţii simple. Îi împiedică, chipurile, demnitatea. Această varietate de soţi e în general nefolositoare şi nerentabilă.

În definitiv, de ce ţinem pe lîngă casă un soţ?

Din cele expuse pînă acum rezultă că ţinem pe lîngă casă un soţ nu pentru utilitatea lui, aceasta fiind minimă, şi nu pentru distracţie, deoarece soţul în calitate de sursă de veselie e mai prejos de cel mai somnolent canar.

De ce ne străduim, totuşi, să ne îmbogăţim gospodăria cu un exemplar din specia soţ? Explicaţia e simplă: îl iubim.

M. Majerova

— *Draga mea, citeşti cam puţin în ultima vreme.*

Berbecul savant

Lupul a întîlnit în drumul său pe Berbec.

— Ai mîncat? — întrebă Lupul.

— Da, dar de ce mă-ntrebi?

— Pentru că eu n-am mîncat! Mi-e milă de tine, desigur, şi mă mustră conştiinţa dar... te rog să nu mă înţelegi greşit. Cu foamea nu-i de glumit! Aşa că, Berbecuţule, am de gînd să...

— Nu înţeleg ce vrei să spui, — îi întrerupse Berbecul. Sensul abscons al tezei tale principale este relevat de referirea întrucîtva dubioasă la strînsa corelaţie dintre senzaţia naturală de foame şi acţiunea de a glumi. Această asociere, dacă-mi îngădui s-o numesc arbitrară, dintre o senzaţie fiziologică şi verbul intranzitiv „a glumi" este de o inconsistenţă evidentă. Nu e mai puţin adevărat că dacă susmenţionata referire la corelaţia dintre „foame" şi „a glumi" ar fi fost un procedeu literar, atunci, recunoscînd în principiu analogii similare, aş fi socotit, totuşi, de datoria mea să remarc că...

Dar Berbecul nu mai putu să-şi termine discursul. Lupul era departe: îi pierise pofta de mîncare.

S. Mihalkov

Înainte de şedinţă

Învăţătorul trebuia să intre dintr-o clipă în alta.

Ivanov nu-şi dezlipea privirea de pe colţul băncii unde era scrijelit cu briceagul: „Ivanov".

— Ţi-e ruşine? — întrebă Petrova.

— Da... — şopti Ivanov roşind.

— Trebuia să fi observat mai demult că disciplina în clasă şchioapătă de ambele picioare, — spuse rotofeiul Alexeev.

— Profesorii sînt de vină... — bombăni Ivanov cu ochii plecaţi.

— Dar părinţii ce păzesc? Copiii sînt după chipul şi asemănarea familiei, — rosti sentenţios Vasina.

— E adevărat! — turui Semionova. — Am văzut cu ochii mei cum Alexeev a înghiontit-o adineaori pe Petrova şi nici măcar nu s-a scuzat. Pesemne că şi acasă se comportă la fel. Dacă, de pildă, tatăl...

— La noi în familie tatăl e o cîrpă, — o întrerupse Mişina, mestecînd de zor un măr. — Educaţia cade în grija mamei.

— Iar mămica noastră e cu gîndul numai la modă, — spuse Alexeev şi se instală pe bancă.

— Trebuie să ne autosupraveghem, — spuse Petrova ţintuindu-l cu privirea pe Alexeev. — Presupun că acasă nimeni nu se aşează pe masă.

Alexeev sări jos şi se depărtă. Apoi privi de jur împrejur şi, convingîndu-se că prin apropiere nu-i nici un membru al corpului didactic, scoase un pachet de ţigări.

— Tragem un fum? — îi şopti el lui Ivanov.

— Dar dacă ne vede cineva? Nu, îmi ajunge şi asta, — arătă el spre banca scrijelită. — De fapt, unde merge mia merge şi suta, — şi dădu să scoată o ţigară.

În acea clipă îşi făcu apariţia învăţătorul.

Ivanov îşi retrase mîna. Alexeev ascunse pachetul în buzunar. Mişina înghiţi ultima bucăţică de măr.

— Bună ziua! — spuse învăţătorul.

— Bună ziua! — i se răspunse în cor.

Învăţătorul începu:

— La şedinţa de astăzi cu părinţii vreau să vă vorbesc despre copiii dv...

V. Slavkin

RĂSPUNS LA „JOCUL ARMELOR"
1-D, 2-F, 3-B, 4-G, 5-H, 6-E, 7-A, 8-C.

Fotografii se amuză

Musca şi santinela de la Buckingham Palace.

humor

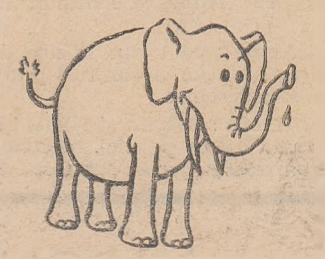

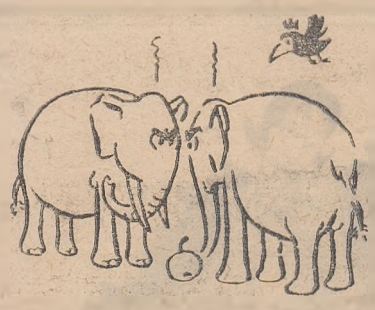

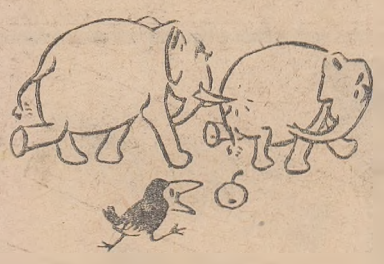

Cînd doi se ceartă...

40 460 REDACŢIA: Bucureşti, Piaţa „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.